

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”It is something close to normal”

En kvalitativ studie om aktörers syn på våld i nära relationer i Uganda

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp

Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits

Kandidatnivå

Termin 6

Författare: Emilia Fagerholm, Lisa Eriksson

Handledare: Staffan Höjer

Abstract

Titel: It is something close to normal

Författare: Emilia Fagerholm & Lisa Eriksson

Nyckelord: Våld i nära relationer, könsrelaterat våld, patriarkat, policy

The aim of this study is to investigate and analyze how actors involved in tackling domestic violence against women in Uganda, look at issue of domestic violence, both in terms of the policies that exist in the country, and the practice that are applied. The results were analyzed through the lenses of various theoretical frameworks: the concept of patriarchy, ecological theories and theories about organizations and implementations. The analysis resulted in three different themes; causes for domestic violence, challenges that the actors are facing in the work with domestic violence and how laws and policies work in theory and practice. The results show that informants identifies different factors that are causing domestic violence, such as power inequalities, poverty, alcohol and social upbringing. Obstacles that the informants experienced in their work with domestic violence include the lack of women empowerment, the stigmatization of being single and talking about the violent husband. The obstacles also include the problems with domestic violence on the islands of Uganda. The result show that the respondents of the study agree that the implementation of the 'domestic violence act' law is lacking. The corruption in Uganda is another obstacle preventing women from enjoying their rights to a life without violence. Our conclusion is that domestic violence is a wide problem where the main causes are power imbalances within the Ugandan society. As long as the patriarchal structure continues to penetrate the society it will imply a constant opposition to raising and recognizing women's issues by political powers.

Keywords: *domestic violence, intimate partner violence, patriarchy, policy.*

Innehållsförteckning:

1. Inledning och problemformulering.....	6
1.2 Syfte och frågeställningar	9
1.3 Studiens relevans för socialt arbete	10
1.4 Centrala begrepp	11
1.5 Avgränsning.....	11
1.5 Arbetsfördelning	12
2. Bakgrund	13
2.1 Landsbeskrivning om Uganda	13
2.2 Lagar och policys mot könsrelaterat våld och våld i nära relationer i Uganda.....	13
2.3 Icke-statliga organisationer i Uganda som arbetar mot våld i nära relationer	15
3. Kunskapsläget	17
3.1 Orsaker till våld i nära relationer	17
3.1.1 Internationell forskning	17
3.1.2 Forskning i Uganda.....	19
3.2 Arbetet mot våld i nära relationer	20
3.2.1 Internationell forskning.....	20
3.2.2 Forskning i Uganda.....	21
3.3 Utmaningar i arbetet mot våld i nära relationer	22
3.3.1 Internationell forskning.....	22
3.3.2 Forskning i Uganda.....	23
3.4 Lagar, policys och praktik.....	24
3.4.1 Internationell forskning.....	24
3.4.2 Forskning i Uganda.....	24
4. Teoretiskt ramverk	26
4.1 Teorier om mäns våld mot kvinnor	26
4.1.1 Patriarkatet	26
4.1.2 Social inlärningsteori	28
4.1.3 Ekologisk modell	28
4.2 Teorier om organisation och implementering	29
4.2.1 Nyinstitutionell organisationsteori	29
4.2.2 Implementeringsteori	30

5. Metod.....	32
5.1 Kvalitativ forskningsmetod.....	32
5.2 Urvalsprocess.....	33
5.3 Genomförande av intervjustudien.....	34
5.4 Bearbetning och analys av data.....	35
5.5 Studiens tillförlitlighet.....	37
5.6 Forskningsetiska överväganden.....	39
5.7 Metoddiskussion.....	42
6. Resultat och analys.....	44
6.1 Orsaker till våld i nära relationer.....	45
6.1.1 Maktasymmetri.....	46
6.1.2 Socioekonomiska förhållanden.....	48
6.1.3 Uppväxt och kultur.....	51
6.1.4 Alkohol och individuella egenskaper.....	52
6.2 Utmaningar i arbetet mot våld i nära relationer.....	54
6.2.1 Kvinnors icke-självständighet.....	55
6.2.2 Tystnadskultur.....	57
6.2.3 Våld i nära relationer på öarna.....	58
6.3 Lagar och policys i teori och praktik.....	60
6.3.1 Implementeringssvårigheter kring lagar och policys.....	61
6.3.2 Korruptionen i Uganda.....	66
7. Avslutande diskussion.....	69
Referenslista:.....	74
Bilaga 1: Informantionsbrev.....	80
Bilaga 2: Samtyckesblankett.....	81
Bilaga 3: Intervjuguider.....	82

Förord

Vi vill rikta ett stort, stort tack till alla personer i Uganda som gett av sin tid för att bidra med sina erfarenheter, kloka funderingar, tips och råd till oss. Utan er hade vi inte kunnat genomföra den här studien. Vi vill också rikta ett stort tack till vår handledare Staffan Höjer som med sin stora entusiasm för Uganda och sitt fina engagemang för vår studie varit ett stort stöd på många olika sätt under studiens process.

Göteborg, april 2018

Lisa Eriksson

Emilia Fagerholm

1. Inledning och problemformulering

”But there is one universal truth, applicable to all countries, cultures and communities: violence against women is never acceptable, never excusable, never tolerable.” (United Nations 2008)

Våld mot kvinnor och flickor är ett världsomfattande problem och en av de mest förekommande kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i världen, oberoende av sociala, ekonomiska, religiösa, eller kulturella aspekter (United Nation Population Fund 2017). Globalt sett är det vanligast att våld mot kvinnor sker i nära relationer. Nästan en tredjedel av alla världens kvinnor som har befunnit sig i ett intimt förhållande har någon gång upplevt fysiskt eller sexuellt våld (World Bank 2016). Termen våld i nära relationer syftar på det våld som förekommer mellan familjemedlemmar och som vanligen sker i hemmet. En typ av våld som inträffar i alla världens länder. I 48 olika befolkningsstudier från hela världen har mellan 10 % och 69 % av alla kvinnor svarat att de någon gång i livet blivit utsatta för fysiska övergrepp av en partner eller familjemedlem (Krug et al. 2002).

I olika delar av världen hänvisas det till kulturer och traditioner för att rättfärdiga och motivera våldet (World Health Organization 2012). Andra menar att våldet är en orsak av exempelvis maktasymmetrier eller psykosociala faktorer. Även om våld i nära relationer i många delar av världen är olagligt existerar det fortfarande uppfattningar om att det är en situation som tillhör privatlivets integritet, och att kvinnor inte sällan är ansvariga för det våld de får utstå. Dessutom anses varken sexuellt, emotionellt och ekonomiskt våld som kriminella handlingar inom vissa rättsliga ramar (Krug et al. 2002).

Den svenska regeringen menar att höga nivåer av våld i ett samhälle bidrar till en ökad oro, vilket i sig utgör hinder för jämställdhet och en rättvis och hållbar utveckling, såväl på individnivå som nationell nivå. Exempelvis resulterar en kvinnas begränsade frihet till svårigheter att utbilda sig och arbeta utanför hemmet

(Utrikesdepartementet 2016). Sveriges utrikesdepartementet menar att destruktiva stereotypa könsnormer som ofta sammankopplar maskulinitet och våld i många länder fortfarande är dominerande. Enligt utrikesdepartementet behövs metoder som motverkar dessa könsnormer för att bekämpa det könsrelaterade våldet. Sociala trygghetssystem och institutioner och en rättvis fördelning av makt i samhället är viktiga aspekter för att inte upprätthålla könsroller och könsdiskriminering (Utrikesdepartementet 2010). Våld i nära relationer är inte bara en viktig fråga för FN, utan frågan har även forskats på och genererat flera avhandlingar (Ekström 2016; Enander 2008; Brännvall 2016; Nybergh 2014) i socialt arbete i Sverige som handlar om stöd till kvinnor i utsatta situationer.

Sverige har ett stort internationellt arbete och bedriver utvecklingsarbeten som innefattar förstärkning av mänskliga rättigheter. Ett flertal svenska ambassader har exempelvis arrangerat aktiviteter för att skapa diskussioner kring mansrollen och att våldet inte ska behöva vara en del av varken mäns eller kvinnors vardag. Uganda är ett av Sveriges programländer som får tillgång till en avsevärd del av det svenska biståndet. Genom Sida bedriver Sverige ett regionalt utvecklingsarbete med Uganda som bland annat är inriktat mot att minska våld mot kvinnor, öka jämställdheten och därmed förstärka de mänskliga rättigheterna (Sida 2015). Sverige stödjer tillika UN Women för att bekämpa könsrelaterat våld i Uganda. Bland annat genom att öka jämställdhet inom beslutsfattande, öka försörjningsmöjligheterna för kvinnor, påverka lagstiftning och hur lagar tillämpas samt med att säkerställa att kvinnor får tillgång till juridiskt stöd (Sida 2016). Enligt Uganda Bureau of Statistics (2011) har nämligen sex av tio gifta kvinnor i Uganda, inom åldersspannet på 15-49 år, upplevt känslomässigt, fysiskt eller sexuellt våld från sin make. Enligt brottsrapporten för Uganda var våld mot kvinnor bland de vanligaste brotten år 2014 (Uganda Police Force 2015). Våld i nära relationer är således ett stort problem som genomsyrar stora delar av det ugandiska samhället, som vanligen kännetecknas av starka patriarkala övertygelser om manlig överordnad och kvinnors underkastelse.

Mäns våld mot kvinnor har länge betraktats som ett problem ”endast” rörande mänskliga rättigheter, men på senare tid har frågan uppmärksammats och blivit en internationell angelägenhet och en viktig fråga om folkhälsa (Krug et al. 2002). Tillika i Uganda har frågan om mäns våld mot kvinnor fått allt större plats den senaste tiden. Genom en stark lagstiftning och ett politisk ramverk är den Ugandiska regeringen fast beslutet att minska de ojämlikheter som finns mellan könen och bekämpa könsrelaterat våld (Ministry of Gender, Labour and Social Development 2014). Exempelvis trädde lagen ’Domestic Violence Act’ i laga kraft år 2010 i Uganda och var ett steg med avsikt för att minska våldet i nära relationer i samhället (International Federation for Human Rights 2012). Implementeringen av denna lag har däremot varit begränsad och trots ansträngningar från den Ugandiska regeringen och individuella organisationer har kvinnor i Uganda fortfarande en låg social, politisk och ekonomisk status. Statistiken för mäns våld mot kvinnor i hemmet visar att könsrelaterat våld och våld i nära relationer är ett fortsatt förekommande problem i Uganda (Utrikesdepartementet 2016). I praktiken förekommer det svårigheter för kvinnan att kunna ta del av lagstadgade rättigheter, vilket följaktligen resulterar i en fortsatt utbredd diskriminering av kvinnan i samtliga samhällsklasser. Att lagen inte följs i praktiken beror dels på den låga status som kvinnan har i samhället och i hemmet, dels otillräcklig kunskap hos kvinnor om deras lagstadgade rättigheter (Ministry of gender, labour and social development 2008). Enligt en rapport från utrikesdepartementet (2016) framgår det att korrup­tion, resurs- och kapacitetsbrist genomsyrar de flesta myndigheter i Uganda, vilket följaktligen hämmar genomförandet av lagstiftning ämnad att skydda och främja kvinnors rättigheter. Trots de kvinnor som rapporterat om våld i hemmet finns det en avsaknad av ett allmänt erkännande av fenomenet, där uppfattningen av begreppet endast återspeglar de allvarligaste fallen som lett till synlig och grov fysisk skada (FIDH 2012). Utrikesdepartementet (2016) belyser att mörkertalet vad gäller rapportering av partnerrelaterat våld bedöms vara högt i Uganda vilket kan indikera en möjlig diskrepans kring samhällets uppfattning av våld i hemmet som en normativ eller avvikande handling.

Enligt WHO (2013) är våld mot kvinnor ett globalt folkhälsoproblem som kräver brådskande åtgärder. Ett liv utan våld är en grundläggande mänsklig rättighet som varje människa i världen förtjänar, vilket är en anledning till att vi finner det angeläget och betydelsefullt att få bidra till forskningen kring arbetet mot våld i nära relationer. Det är ett problem som alla människobehandlande organisationer och professioner stöter på och en angelägenhet för socialt arbete att arbeta mot. Eftersom Sverige har ett stort biståndssamarbete med Uganda som bland annat är riktat mot arbetet med våld i nära relationer, fann vi det extra intressant att utföra studien i Uganda. Tillika för att få kunskap om hur aktörer¹ i en annan välfärds-kontext än Sverige uppfattar och ser på problemet, samt vilka utmaningar de möter i sitt arbete. Det finns mycket studier kring våld i nära relationer internationellt, men forskningen om insatser i Uganda är begränsad, då endast en handfull studier kritiskt undersöker aktuella insatser kring våld i nära relationer (Krug et al. 2002). Även utrikesdepartementet (2016) belyser att problemet är utbredd i Uganda men att det finns få undersökningar gjorda. Det är ytterligare en anledning till att vi vill bidra till forskningen, med hopp om att i framtiden se att problemet elimineras och att alla kvinnor i Uganda får möjlighet att åtnjuta sina rättigheter och leva ett liv utan våld i hemmet.

1.2 Syfte och frågeställningar

Mot bakgrund av problemformuleringen är syftet med denna studie att undersöka och analysera hur viktiga aktörer i Uganda ser på våld i nära relationer, såväl vad gäller den policy som är formulerad, som den praktik som utförs i Uganda.

Följande frågeställningar aktualiseras:

- Vad anser olika aktörer är bakomliggande orsaker till våld i nära relationer i Uganda?
- Vilka utmaningar möter olika aktörer i sitt arbete mot våld i nära relationer?

---

¹ Med aktörer menar vi personer som på något sätt möter våld i nära relationer i sitt arbete eller andra personer som besitter kunskap om ämnet. Exempelvis personal och föreståndare på människobehandlande organisationer, personer som jobbar preventivt mot våld i nära relationer och forskare på universitet i Uganda.

- Hur ser förhållandet mellan lagar, policys och praktik ut enligt olika aktörer som arbetar inom fältet?

1.3 Studiens relevans för socialt arbete

Loseke (2003) talar om ett socialt problem innefattande fyra komponenter. Dessa komponenter är att 1) fenomenet ska av många uppfattas som icke-önskvärt, 2) det ska vara utbredd, 3) det ska vara förändringsbart, 4) det ska vara något som det finns en vilja att göra något åt. Det vi undersöker i vår studie, våld i nära relationer, är ett globalt folkhälsoproblem som kräver brådskande åtgärder. Det har uppmärksammats världen över och det är framlagt att våldet går att förebygga (Krug et al. 2002; WHO 2013). Studiens ämne kan således anses som ett socialt problem utifrån Losekes fyra komponenter. Vi att det är av stor vikt att framhäva kunskap om arbetet mot våld i nära relationer i Uganda, om vad som i dagsläget görs och vilka utmaningar som finns. Därigenom önskar vi bidra med ny kunskap om vad som behövs förbättras i framtiden för att organisationer och makthavare ska kunna bemästra de utmaningar de kan ställas inför i framtiden.

Socialt arbete finns i större delen av världen och är således är ett internationellt fenomen. Den internationella definitionen av socialt arbete är:

“Social work is a practice-based profession and an academic discipline that promotes social change and development, social cohesion, and the empowerment and liberation of people. Principles of social justice, human rights, collective responsibility and respect for diversities are central to social work. Underpinned by theories of social work, social sciences, humanities and indigenous knowledge, social work engages people and structures to address life challenges and enhance wellbeing. The above definition may be amplified at national and/or regional levels” (International Federation of Social Workers 2014)

Utifrån ovanstående beskrivning är det en självklarhet att de frågor som aktualiseras i vår studie är aktuella för socialt arbete. Enligt Sveriges socialtjänstlag ska socialtjänsten särskilt ansvara för organisering i termer av specialisering av stöd till våldsutsatta kvinnor (Ekström 2016), vilket styrker att det är en viktig fråga för

oss som blivande socionomer och för socialt arbete både i Sverige och internationellt.

1.4 Centrala begrepp

Ett begrepp vi kommer benämna i uppsatsen är *könsrelaterat våld*, som på engelska kallas *gender based violence*. Det är ett samlingsbegrepp för olika former av våld mot en annan person utifrån kön (MGLSD 2014). Begreppet könsrelaterat våld innefattar bland annat våld i hemmet och våld i nära relationer, som är bland de vanligare formerna av könsrelaterat våld mot kvinnor. Det kan innebära fysisk, sexuell, emotionell och kontrollerande våld från en partner (WHO 2012).

Då vi avser att undersöka våld i nära relationer som utspelar sig i hemmet, med Uganda som kontextuell utgångspunkt, använde vi oss av den engelska termen *domestic violence* vid datainsamlingen. *Domestic violence* kan direkt översättas till våld i hemmet och syftar alltså på det våld som förekommer mellan familjemedlemmar och som vanligen sker i hemmet (Krug et al. 2002). Vi nämner tillika *partnerrelaterat våld* vilket är synonymiserat med våld i nära relationer och därför har samma begreppsdefinition.

1.5 Avgränsning

Vi har i vår studie valt att inrikta oss på våld i nära relationer. Som ovan nämnt har vi använt oss av begreppet *domestic violence* under våra intervjuer eftersom det är ett vedertaget begrepp som används inom det internationella fältet. Vi är medvetna om att *domestic violence* är ett samlingsbegrepp som innefattar flera typer av våld som utförs av en familjemedlem mot en annan (*Domestic violence act 2010*). Våldet kan således vara mot män, kvinnor, barn, barnflicka eller mot andra närstående som vistas i hemmiljön (Nyckelinformant 1). Forskare menar att *domestic violence* kan se olika ut och få olika konsekvenser beroende på om våldsutövaren är man eller kvinna (Krug et al. 2002). Trots att det finns relationer där kvinnan är våldsam mot mannen, och samkönade relationer där ena personen är våldsam mot sin partner, är det i majoriteten av fallen kvinnor som utsätts för våld av män. Vi

har i studien valt att avgränsa oss och fokusera på mäns våld mot kvinnor i nära relationer, och har varken fördjupat oss i kvinnors våld mot män, vuxnas våld mot barn eller andra konstellationer av nära relationer där våld kan existera.

1.5 Arbetsfördelning

Arbetet med studien har varit ett genomgående gemensamt projekt i vilket hela innehållet gemensamt arbetats fram - alltifrån formulering av forskningsfråga, förberedelse och insamling av data i Uganda till arbetets slutdiskussion. Undantag är några få delar i uppsatsen som vi delat upp huvudansvaret oss emellan, exempelvis kunskapskapitlet där Lisa inledningsvis hade huvudansvar, samt metodkapitlet där Emilia hade motsvarande ansvar. Vi har dock läst och ändrat varandras delar och på så vis har vi båda tagit del och ansvarat för hela uppsatsen.

2. Bakgrund

Följande kapitel syftar till att ge ytterligare förståelse för studiens ämne och fält. Först ges en kort landsbeskrivning av Uganda. Vidare beskriver vi några lagar och policys som finns kring våld i nära relationer i Uganda. Därefter ges en kort redogörelse för icke-statliga organisationers medverkan och roll i frågan och några preventiva insatser samt andra insatser som görs i Uganda idag.

2.1 Landsbeskrivning om Uganda

Uganda är beläget i Östafrika, norr om Victoriasjön (Utrikespolitiska institutet 2016). Landets geografiska yta är ungefär hälften så stor som Sveriges, och har en befolkning på cirka 42,8 miljoner invånare. Ungefär 20 % av invånarna bor i städer, däribland Kampala som är Ugandas huvudstad (Nationalencyklopedin 2018). Ugandas befolkning består av mer än fyrtio folkgrupper med tillhörande språk, så trots att engelska är det officiella språket i landet talar majoriteten vardagligen sitt lokala språk. Engelska behärskas generellt sett endast av de som gått i skolan, vilket resulterat i att språket talas och förstås i större utsträckning i städerna än på landsbygden (Utrikespolitiska institutet 2018). I den del av Victoriasjön som tillhör Uganda ligger 84 småöar (Haines 2017). Befolkningen i Uganda livnär sig i huvudsak på jordbruk, boskapsskötsel och ute på öarna i huvudsak fiske (Nationalencyklopedin 2018).

2.2 Lagar och policys mot könsrelaterat våld och våld i nära relationer i Uganda

Sedan år 1995 har Uganda haft ett nationellt, regionalt och internationellt ramverk av lagar och policys för att främja de mänskliga rättigheterna (MGLSD 2008). Regeringen i Uganda har anslutit sig till ett flertal internationella konventioner för förebyggande och bekämpande av sexuellt och könsrelaterat våld. Till exempel ”UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women” och ”African Charter on Human and People’s Rights” (Action for Development 2009).

”The Constitution of the Republic of Uganda” är en grundlag i Uganda och ger ett brett rättsligt ramverk för att främja respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan män och kvinnor (MGLSD 2008). Grundlagen erkänner män och kvinnor som jämlika, uppmärksammar den rådande ojämlikheten och förespråkar bland annat för lika medborgeliga rättigheter och frihet från diskriminering.

För att stärka det rättsliga ramverket införde Ugandas regering några policys och strategier för att avlägsna de hinder som står i vägen för kvinnor att nå sin rättsliga status och möjligheten att fullt åtnjuta sina rättigheter (MGLSD 2008). En policy som regeringen i Uganda tagit fram är ”The Uganda gender policy” vars syfte är att skapa ett tydligt ramverk för identifiering, genomförande och samordning av insatser, där jämställdhet och kvinnors ’empowerment’ i Uganda är målet. Policyn ska bidra med ett jämställdhetsperspektiv i planering, resursfördelning, genomförande och utvärdering av det sociala arbetet och förbinda regeringen med att ta itu med jämställdhetsfrågan och skydda kvinnornas rättigheter. Bland annat genom att förbjuda kvinnodiskriminering och könsrelaterat våld och på så sätt förstärka medvetenheten om kvinnors rättigheter bland hela befolkningen. I regeringens framtagna strategi mot könsrelaterat våld nämner de bland annat att Ugandas regering och lagstiftare måste tillhandahålla ett skydd till människor som fallit offer för könsrelaterat våld och vittnar mot förövaren i rätten (ibid.).

Enligt en rapport från Världsbanken (2016) är skyddsbestämmelser bland de mest effektiva åtgärder för våldsoffer, både när det gäller att minska våldet samt att brottsoffrets säkerhet ökar. År 2010 trädde lagen ’Domestic Violence Act’ laga kraft, en lag med förbud mot våld och hot i hemmet (Utrikesdepartimentet 2016). Lagen menar dock att inte någon annan än personen som blivit utsatt för våldet kan rapportera incidenten till polisen, vilket kan jämföras med situationen i Sverige där våld mot partner i hemmet kom under allmänt åtal år 1982 (Nordborg 2014).

Utöver ramverk av lagar och policys är kampanjen ”Zero tolerance against violence women” ett exempel på en insats som lanserades av Ugandas regering år 2012. The Ministry of Gender, Labour and Social Development i Uganda har tillika gjort framsteg genom att samordna en arbetsgrupp inriktad på frågor kring våld mot kvinnor som omfattar deltagande av olika samhällsaktörer som arbetar kring insatser för att ta itu med problemet. Dessutom har sexuellt våld mot kvinnor införts i polisutbildningsplanen i Uganda och direktoratet för brottsutredningen innehåller en avdelning med fokus på sexuellt våld mot kvinnor. Olika procedurer har således stärkts för att underlätta tillgången till rättvisa för offer för sexuellt våld (Isis-WICCE 2016).

2.3 Icke-statliga organisationer i Uganda som arbetar mot våld i nära relationer

I Uganda har icke-statliga organisationers roll de senaste decennierna fått en stor betydelse för landets sociala arbete (Ministry of Internal Affairs 2010). År 2010 fanns över 7000 organisationer i sådan karaktär etablerade och aktiva, vilket dessutom har ökat deras inflytande och förtroende på samtliga nivåer i det ugandiska samhället. Icke-statliga organisationer har sina rötter i volontärarbete och välgörenhet och har många gånger grundats av individer som ville hjälpa och förbättra livet för marginaliserade grupper i samhället. Dessa organisationer har bidragit till Ugandas utveckling både socialt, ekonomiskt och politiskt och har därmed erkänts som väldigt viktiga av Ugandas regering (ibid.). Under vår vistelse i Uganda erhöll vi kunskap och kännedom kring olika organisationer som arbetar för våld i nära relationer. De arbetar på olika nivåer och opererar både med primärprevention, sekundärprevention samt tertiärprevention. Somliga organisationer sysslar exempelvis även med att stärka kvinnors rättigheter och erbjuder olika typer av rättshjälp för att främja och försvara kvinnors rättigheter.

SASA! är ett exempel på ett omfattande, icke-statligt samhälls-mobiliseringsprojekt i Uganda vars syfte är att förebygga våld mot kvinnor och spridning av HIV (Sida 2015). Genom projektet lyfts maktdimensioner och maktaspekter upp för att

på sikt reducera maktasymmetrin mellan män och kvinnor i en relation. Citatet nedan beskriver anledningen till projektets uppstart:

”The SASA! approach was founded on the presumption that it is possible to prevent violence against women and reduce risk behaviors around HIV infection by engaging and transforming the root causes of the problems – unequal gender power relations” (Sida 2015:17)

Resultatet av projektet SASA! visar en minskning av fysiskt våld mot kvinnlig partner. Attityder kring kvinnans rätt att säga nej har tillika förbättrats genom projektet runt om i Uganda (Sida 2015). En mer ingående beskrivning kring organisationer som finns i Uganda kommer vi inom ramen för denna studie inte kunna redogöra för. I inledningen av analyskapitlet (se figur 1) kommer vi däremot kortfattat beskriva de organisationer som vi besökt. Det ger således dig som läsare ytterligare en bild av organisationers arbete mot våld i nära relationer i Uganda.

3. Kunskapsläget

I följande kapitel presenteras tidigare forskning på temat våld i nära relationer. Först redogörs för internationell forskning inom varje tema, vilket vidare specialiseras på den inte så stora men ändå existerande forskning som finns kring situationen och fenomenet i Uganda. Vi har fokuserat på sökning efter forskning utifrån studiens frågeställningar. Det första som presenteras i kapitlet är orsaker kring uppkomst av våld i nära relationer samt studiernas olika förslag till framtida arbete för att på sikt minska och eliminera våld i nära relationer. Därefter presenteras forskning om olika sätt att arbeta mot våld i nära relationer. Vidare tar vi upp forskning kring utmaningar i arbetet mot våld i nära relationer och avslutningsvis presenteras forskning kring hur lagar, policys och praktik kring våld i nära relationer fungerar. De sökmotorer som har använts för ändamålet är främst Proquest och Google scholar. Vid sökning har orden ”domestic violence” ”act” ”Uganda” ”Intimate partner violence” ”violence against women” ”prevention” ”intervention” ”organizations” ”islands” kombinerats på olika sätt. När vi har sökt efter forskning i en svensk kontext har vi i sökningen använt svenska sökord och kombinerat ”könsrelaterat våld” ”våld” ”relationer” ”arbete”.

Vi har inte hittat någon övergripande forskning om olika aktörers arbete kring våld i nära relationer i Uganda. Att vi inte hittat något i våra sökningar kan visa på att det är ett område som kan behövas forskas vidare inom och att vår studie bidrar till forskningen med en inblick på området. Däremot vill vi poängtera att det finns mycket internationell forskning om våld i nära relationer och att vi i denna studie endast har möjlighet att redogöra för en liten del av den befintliga forskningen kring ämnet.

3.1 Orsaker till våld i nära relationer

3.1.1 Internationell forskning

Enligt en rapport av Sida (2015), som handlar om strategier för att förhindra och bemöta könsrelaterat våld, bygger strukturella orsaker till våld i nära relationer på

könsstereotyper i ett samhälle. Dessa stereotyper innebär inte sällan ett ideal som kopplar maskulinitet till ett våldsamt beteende och kvinnlighet till underkastelse och offerroller. En förändring av normer och beteende är enligt rapporten en viktig faktor i arbetet mot våld i nära relationer. Rapporten belyser att förebyggande insatser bör börja tidigt i livet och riktas mot både unga tjejer och pojkar. Genom både icke-formell utbildning och formell utbildning bör förändring av den ojämlikhet som finns mellan könen ske, för att förändra normer och könsstereotyper och således förhindra våldet.

En rapport skriven av Jewkes (2002), tar på samma sätt upp stereotypisk maskulinitet som en faktor till våld i nära relationer, men med en annan ingångsvinkel. Enligt Jewkes är fattigdom en av de största faktorerna, vilken i sin tur har effekt på den manliga identiteten. Våld i nära relationer tenderar enligt studien att öka i områden präglade av hög fattigdom på grund av att mannen i hushållet, som utifrån samhällsidealet är huvudsakliga försörjare, misslyckas att försörja familjen och således får efterföljande känslor av misslyckad maskulinitet. Det tar sig inte sällan i våldsuttryck mot kvinnan i hemmet. Slutsatsen är således att våld i nära relationer kan vara rotat i manlig sårbarhet som härrör från sociala förväntningar på manlighet som inte kan uppnås på grund av fattigdom. Dessa resultat visar på behovet av förändring av tankar kring maskulinitet, ett erkännande gällande de effekter som fattigdom resulterar i, samt behovets att minska arbetslöshet hos män, för att förebygga våld i nära relationer.

Enligt studier av Strauss et al. (1980) och Krug et al. (2002) kan exponering för våld i hemmet under barndomen vara förknippat med att senare i livet antingen bli offer eller våldsförövare i en partnerrelation. Erfarenheten av att under sin barndom avvisas, försummas, observera våld eller själv bli utsatt för våld kan resultera i en större risk för ett aggressivt och antisocialt beteende som genererar en större våldsförmåga i vuxen ålder. Tillika menar Krug et al. (2002) att statistiken för våld blir hög i många länder som drabbats av våldsamma konflikter även efter att konflikterna upphört. Anledningen till det kan bero på att våldet har blivit mer so-

cialt accepterat. Det kan vara en ytterligare förklaring till varför exponering av våld i hemmet senare i livet kan resultera i våldsbeteende - våld och aggressivitet blir en normativ handling att ta till under vissa situationer och omständigheter.

Heise (1998) belyser i sin artikel att forskare bör sluta med att se strukturella och individuella faktorer som två polariserade förståelseramar för våld i nära relationer. Hon menar att båda förklaringsmodellerna har stora brister; den individfokuserade forskningen misslyckas med att beakta utifrån ett könsmaktsperspektiv och att den feministiska forskningen på motsvarande sätt misslyckats med att förklara varför vissa män slår medan andra inte slår. Heise och även Krug et al. (2002) belyser att det ekologiska perspektivet inkluderar en mångfacetterad förståelseram och tar hänsyn till samspelet mellan det individuella, situationsbetingade och sociokulturella faktorerna. Även i Socialstyrelsens (2006) utbildningsmaterial för socialtjänstens personal utgår man ifrån ett ekologiskt perspektiv för att förklara mäns våld mot kvinnor.

3.1.2 Forskning i Uganda

Gardsbane (2016) lyfter i sin studie upp det strukturella patriarkatet i Uganda och menar att det är en underliggande anledning och huvudfaktor till våld i nära relationer. Forskaren belyser att det krävs en anpassning av de rättsliga strukturerna som formulerar jämställdhet för alla personer för att adressera patriarkatet som kvarstår i Uganda. Kvinnorörelser i Uganda har uppnått framgång med att göra strukturella förändringar relaterade till jämställdhet vilket är det arbete som är avgörande för att i slutändan skulle kunna förändra strukturen i Uganda.

Tre olika studier (Abramsky et al. 2012; Koenig et al. 2003; Tumwesigye et al. 2006) framför att det finns en korrelation mellan konsumtion av alkohol och våld i nära relationer och att alkohol är en stor riskfaktor i frågan. Tumwesigye et al. (2006), vars data är hämtad från Ugandas demografiska undersökning och hälsoundersökning, visar att kvinnor vars partner ofta blev starkt alkoholpåverkade var sex gånger mer sannolika att rapportera partnerrelaterat våld i jämförelse med de

vars partner aldrig konsumerade alkohol. Studiens slutsatser är att alkoholproblem bland män är en stark avgörande faktor för partnerrelaterat våld i Uganda, varför förebyggande åtgärder för partnerrelaterat våld bör omfatta minskning av alkoholförtäring bland män. Nordborg (2014) lyfter (dock utifrån svensk kontext) fram ett mot-resonemang och menar att våld mot kvinnor inte kan förklaras vara orsakat av alkohol därför att många kvinnor beskriver att våldet varit som mest hotfullt och kränkande när mannen varit i nyktert tillstånd. Det är således inte tillräckligt att hantera alkoholproblemet för att lösa problematiken med våld i nära relationer (ibid.).

Tumwesigye et al. (2006), som har en socioekonomisk utgångspunkt i ämnet, framhåller även i studien att förekomsten av partnerrelaterat våld varierar betydligt efter åldersgrupp, utbildningsnivå, förmögenhet samt region och i mindre utsträckning beroende på yrke. Ju högre utbildningsnivå för kvinnorna, desto mindre är sannolikheten för att uppleva partnerrelaterat våld eftersom utbildning kan främja kvinnors självbestämmande. Långsiktiga förebyggande åtgärder bör därför omfatta ökad 'empowerment' för kvinnor, genom att exempelvis säkerställa högre utbildning för fler invånare, större sysselsättning och ökad inkomst för att på sikt minska problemet i Uganda, åtgärder som Krug et al. (2002) även indikerar i sin studie är viktiga. Tumwesigye et al. (2006) skriver även att våld i nära relationer oftare förekommer på landsbygdsområden. Det mindre förekommande våldet i Kampala, jämfört med andra regioner i Uganda, förklaras i studien med att större antal invånare i Kampala har större kapitaltillgångar och i högre grad utbildning, eftersom det enligt studien finns en koppling mellan kapitaltillgångar, utbildningsnivå och våld i nära relationer.

3.2 Arbetet mot våld i nära relationer

3.2.1 Internationell forskning

Enligt Krug et al. (2002) har huvuddelen av arbetet kring våld i nära relationer i världen främst utförts av kvinnoorganisationer, genom vilkas ansträngningar våld mot kvinnor har blivit ett problem av internationellt intresse.

I olika delar av världen ges kulturella normer och traditioner ibland som motive- ring för särskilda sociala metoder som förutsätter våld. Kulturella normer måste hanteras noggrant och respektfullt i alla förebyggande insatser - förnuftigt på grund av människans ofta passionerade koppling till sina traditioner, och respekt- fullt eftersom kultur ofta är en källa till skydd mot våld (Krug et al. 2002). Det är viktigt att genomföra interventioner i samråd med religiösa och traditionella leda- re, grupper och framträdande figurer i samhället samt lärare och forskare, för att minska och eliminera våldet som finns i nära relationer i världen (Krug et al. 2002; Edwards et al. 2017).

Europakonventionen som kom år 2011 och trädde i kraft år 2014 är den första konventionen som förbjuder våld mot kvinnor i hemmet och är juridiskt bindande. Syftet med konventionen är att alla stater aktivt ska arbeta med och förhindra våld mot kvinnor i hemmet genom lagstiftning och system som ska skydda och hjälpa utsatta kvinnor och vilket följaktligen ska bidra till en reell jämlikhet mellan kvin- nor och män (Europarådet 2011).

3.2.2 Forskning i Uganda

Enligt Krug et al. (2002) har den ugandiska regeringens insatser främst involverat samhällets krav på konstruktiva åtgärder. Även om nya lagar kring våld i hemmet har stiftats så är det många tjänstemän som fortfarande inte är medvetna om nya lagar eller är villiga att genomföra dem, och de flesta rättsliga och politiska refor- mer har en väldigt liten effekt på helheten. Gardsbane (2016) menar på samma sätt att regeringen inte reagerar och agerar tillräckligt på frågor kring våld i nära relationer i Uganda, och att icke-statliga organisationer därför utgör en viktig roll i Uganda. Både när det kommer till att bemöta våldsutsatta till att arbeta med att medvetandegöra samhället och utbilda ledare i samhället samt religiösa och kultu- rella ledare för att generera en övergripande förståelse för att kvinnor inte ska bli utsatta för våld.

Kyegombe et al (2014) genomförde en studie i Kampala och kom fram till att historiska strategier för att förhindra våld i nära relationer har haft sitt främsta fokus på individer och deras relationer, utan att ta itu med sammanhanget under vilket våldet inträffar. Ett primärt förebyggande av våld i nära relationer är ett relativt nytt fokus för internationella satsningar. Enligt studien har projektet SASA! hjälpt till att minska acceptansen av våld mot kvinnor och öka individers kompetens, vilja och ansvarsförmåga att agera, samt utvecklat samhällsbaserade strukturer för att förhindra våld i nära relationer runt om i Uganda.

3.3 Utmaningar i arbetet mot våld i nära relationer

3.3.1 Internationell forskning

I den internationella forskningen brukar man lyfta fram att kvinnor sällan öppet berättar om våldet i hemmet. Fördjupade kvalitativa studier av kvinnor i USA, Afrika, Latinamerika och Europa (Krug et al. 2002; Enander 2008) visar att olika faktorer så som rädsla för vedergällning, rädsla att förlora det ekonomiska stödet mannen bidrar med, oro för barnen et cetera kan resultera i att kvinnor stannar kvar i våldsrelationer. I utvecklingsländer finns det ett stigma associerat med att vara ogift, vilket utgör ytterligare ett hinder för att lämna en relation inom vilken det pågår våld från partnern (Krug et al. 2002; Jewkes et al. 2003). Tillika visar forskningen att de kvinnor som berättar om våldet i huvudsak berättar för släktingar och vänner snarare än för institutioner, och att endast en minoritet kontaktar polisen (Krug et al. 2002).

En stor utmaning i arbetet mot våld i nära relationer är enligt Krug et al. (2002) brist på kunskap. Att våld i nära relationer är ett folkhälsoproblem, tillika att våld går att förebygga, är för många beslutsfattare nytt. En annan utmaning hänför sig till genomförbarheten av politiska alternativ för att ta itu med våldet samt att straffrättsystemet är mindre mottagligt och effektivt beträffande våld i nära relationer. Det resulterar i ett icke-erkännande av den typen av våld i samhällena. Brännvalls (2016) avhandling visar på liknande sätt att det straffrättsliga systemets gensvar på våldet är centralt och att rättsprocessens utfall kan uppfattas som

en signal om vad som är tillåtet respektive otillåtet i samhället, vilket i sin tur kan få konsekvenser för förekomsten av fortsatt våld.

3.3.2 Forskning i Uganda

Uganda Bureau of Statistics (2011) redovisar statistik som visar att bland kvinnor i Uganda som är gifta och har upplevt fysiskt eller sexuellt våld inom äktenskapet rapporterade 37 % fysiska skador. Den här rapporten visar på att det endast är cirka fyra av tio kvinnor som rapporterar om våldet till polis eller annan statlig hjälp (ibid.). I en rapport från Amnesty International (2007) redogörs det att i de fall där våld skett inom familjen visar det sig att offren ofta inte anmäler händelsen till polisen eftersom de är beroende av deras partners ekonomiska stöd, vilket således skulle kunna vara en förklaring till att så få kvinnor söker hjälp i Uganda. Gardsbane (2016) belyser att kvinnor som söker efter rättslig prövning inte sällan möts av patriarkala strukturer inom rättsväsendet som hindrar dem från att ta ärendet vidare, eftersom ärendet symboliserar något står i konflikt med det strukturella patriarkatet som genomsyrar Ugandas samhälle på alla nivåer. Vidare belyses ytterligare anledningar till att kvinnor inte rapporterar våld i Kampala och Gardsbane menar att det går att relatera till den offentliga sektorns bristande politik rörande våld mot kvinnor. Lagstadgade lagar strider mot jämställdhet och den patriarkala kulturen samt rådande normer som finns i Ugandas samhälle försvårar kvinnors möjlighet att rapportera och få hjälp för sin utsatthet (ibid.).

”Many women do not believe it would be helpful to report to the police. And, when indeed, there are negative experiences, word spreads through social networks.” (Gardsbane 2016 s. 243)

Ovanstående citat belyser kvinnors uppfattning kring att rapportera till polis och att negativa erfarenheter sprider sig i samhället vilket resulterar i en allmän diskurs om att kvinnor inte får den hjälp de behöver hos polisen.

3.4 Lagar, policys och praktik

3.4.1 Internationell forskning

Sida (2015) konstaterar att en solid lagstiftning gällande könsrelaterat våld är en förutsättning för att våldet ska bekämpas, men att det stora hindret ofta ligger i genomförandet av sådana ramar i praktiken. Av den anledningen bör betoning läggas på att överbrygga det gap som förekommer mellan lagar, policys och det praktiska arbetet, genom att följa upp de lagar som behandlar både det preventiva arbetet och det arbetet för redan utsatta offer. En svensk studie författad av Alexandersson (2006) belyser att det måste finnas en vilja att införa och implementera metoder eller policys för att de ska bli verksamma i praktiken. Kunskap om, samt tillräckliga resurser för att bedriva arbetet, är viktiga faktorer i implementeringsprocessen. Även förståelse kring innebörden av ett implementerat arbetssätt är viktigt för att lagen ska bli verksam och användbar (ibid.).

3.4.2 Forskning i Uganda

Gardsbanes (2016) studie syftar till att förstå om, och hur, lagen 'The domestic violence act' har påverkat kvinnor i Uganda som erfarat våld i nära relationer vad gäller handling, stöd och rättvisa. Empirin till forskningen inhämtades i Uganda genom observationer, intervjuer, fokusgrupper, dokumentgranskning samt granskning av nationella policys och praxis om våld mot kvinnor. Enligt studien utmanar lagen statliga aktörer i Uganda, dels för att den är ny, dels för att den står i konflikt med den patriarkala strukturen som genomsyrar det Ugandiska samhället. Det resulterar i en daglig kamp för kvinnor att få tillgång till lagen. Författaren belyser att vetskap och kunskap kring lagen dessutom fattas bland många kvinnor i Uganda. Den faktor som har förhindrat ett nationellt budgetanslag för att genomföra lagen citeras av en aktivist nedan:

“The Ministry does not take GBV² violence as a core government program. It is just like a project because donors are funding it.” (Gardsbane 2016:252)

---

² GBV är en förkortning för gender based violence.

Kvinnor har inte bara begränsad möjlighet att utnyttja lagen, utan har enligt Amnesty International (2007) även begränsad tillgång till beskydd från våld. Studien menar att polisstationerna och polismännen både är få och vanligen så korrupta att poliserna endast hjälper de som har möjlighet att betala. Ahikire och Mwiine (2015) lyfter att 'domestic violence act' härstamning var fullt förankrad i kvinnornas kamp under 90-talet i Uganda vilket har resulterat i att lagen idag snarare framträder som en symbolisk form av lagstiftning och inte är helt erkänd av den mansdominerade styrningen i Uganda. Författarna skriver att lagen på sikt skulle kunna leda till en förändring i normer kring mäns våld mot kvinnor, men belyser att Ugandas regering dessvärre har visat ett föga engagemang och en begränsad kapacitet för att säkerställa genomförandet av lagen. Författarna diskuterar tillika kring att det finns ett motstånd mot radikala framsteg och verkställandet av kvinnors rättigheter i förhållande till våld i hemmet. Författarna sammanfattar det och menar att dynamiken i Ugandas politiska rum förblir fiendlig för främjandet av en politik som syftar till långsiktig jämställdhet i Uganda.

Utifrån ovannämnda studier är lagar och policys viktiga för att förändra problem på en strukturell nivå. Lagar hjälper inte endast offer med rättslig hjälp, utan är tillika en indikation på att maktordningar prioriterar och fokuserar på att minska och eliminera våld i nära relationer. Några av nämnda studier klarlägger brister när det kommer till implementering av lagen 'Domestic Violence Act' i Uganda.

4. Teoretiskt ramverk

Nedan följer en redogörelse för studiens teoretiska ramverk. I studien har vi ett induktivt förhållningssätt, vilket innebär att vi har låtit empirin leda oss i valet av lämpliga teorier. För oss var det viktigt att ta fram teorier som belyser olika sätt att se på våld i nära relationer och som kan vara ett instrument att analysera det som vi möter i vårt resultat. Vi kommer att redogöra för fem teorier vilka vi har organiserat in i två block. Det första blocket innehåller patriarkala teorier, social inlärningsteori samt teorin om den ekologiska modellen. Vi har valt dessa teorier för att de på olika belyser och anlägger olika förklaringsmodeller till mäns våld mot kvinnor i hemmet. Det andra blocket innehåller nyinstitutionell organisationsteori och implementeringsteori, vilka valdes därför att de kan förklara hur olika implementeringsprocesser av lagar och policys kan se ut, hur samhällen och organisationer anpassar sig till dem och varför implementeringen ibland misslyckas.

4.1 Teorier om mäns våld mot kvinnor

4.1.1 Patriarkatet

Patriarkatet definieras som ”ett system av sociala strukturer och praxis där män dominerar, förtrycker och utnyttjar kvinnor” (Enander 2008) och används inom flera feministiska teorier. Teorin om patriarkatet kan användas i en övergripande teoretisk modell för att analysera könsförtryck och könsmaktsordningar. Björktomta (2012) anlägger det patriarkala systemet och gör en distinktion mellan patriarkala system på en strukturell nivå och på en individnivå. Den strukturella nivån handlar främst om regeringar, lagstiftningar och religioner, där teorin kan beskriva och analysera konstruktionen av ojämställdhet och hur det upprätthålls i ett samhälle. Det patriarkala systemet på en individnivå belyser den patriarkala familjen, inom vilken faderns lag anses som den främsta. Normen om mannen som familjens överhuvud med stor makt att kontrollera hustruns handlingsutrymme är rådande och kvinnans plikt är att lyda. Denna syn på familjer lever fortfarande kvar i stora delar av världen (ibid.). En följd av patriarkala föreställningar om män som rationella och förnuftiga, med kvinnor som en diametral motsats,

utgör konsekvenser att män anses bäst lämpade för den ekonomiska, politiska och juridiska makten. Feministiska teorier belyser att en rad normer, värderingar och sociala mekanismer bevarar patriarkala strukturer världen över (Nationella sekretariatet för genusforskning 2016; Mattsson 2010).

En ytterligare viktig premis inom teorin är kopplingen mellan maskulinitet och våld. Våldshandlingar utgör en form av könskonstituering och är således ett sätt att skapa maskulinitet (Björktomt 2012). I den patriarkala hierarkiska strukturen, både i familjen och i samhället i stort, finns således kapacitet att både utöva makt och våld. Teorin om patriarkala strukturer kan således belysa att attityder som befrämjar ett patriarkalt system är en riskfaktor för våld i nära relationer (Göransson 2014). Utredningen "Slag i luften" anlägger ett strukturellt könsmaktsperspektiv som enda förklaringsmodell för mäns våld mot kvinnor (SOU 2004). Perspektivet identifierar könsmaktsordningens ursprung i patriarkatet och står i skarp kontrast mot individualpsykologiska förklaringar inom vilket våldet ses som isolerade händelser utförda av patologiska män som löser frustrationer eller barndomstrauman mot kvinnor (Göransson 2014). Utifrån en könsmaktsförståelse sätts våldet in i sitt sociala och kulturella sammanhang och tolkas i ljuset av manlig överordning och därmed hur kön skapas i vårt samhälle (SOU 2005). Maktstrukturer är enligt Mattsson (2010) en integrerad del av människor och dess vardag och resulterar i att könsordningen mellan män och kvinnor blir naturlig och självklar. En följd av det är att könsordningen inte blir ifrågasatt, utan det som istället ifrågasätts är det som bryter mot könsordningen. Kvinnor som inte uppvisar femininitet i form av inre och yttre attribut ifrågasätts, och möter motstånd från både andra män och kvinnor. På motsvarande sätt kan män som inte uppvisar en förväntad maskulinitet ifrågasättas (ibid.).

Kritik kring teorier om patriarkatet menar att könsmaktsanalyser gör kvinnan till ett offer och blir ett objekt utan handlingsutrymme samt att teorierna är för endimensionella, eftersom faktorer som exempelvis socioekonomiska faktorer inte tas hänsyn till (Heise 1998). Maktskillnader existerar dessutom inte bara mellan

gruppen män och kvinnor, utan går tillika att koppla till andra intersektionella aspekter (Nationella sekretariatet för genusforskning 2016). Ett intersektionellt perspektiv på mäns våld mot kvinnor accentuerar hur maskulinitet görs i relation till en rad andra komplexa maktstrukturer baserade på aspekter som sexualitet, klass och etnicitet. Det utgör således en mer komplex redogörelse för att olika maktordningar alltid är beroende av varandra och att genus inte nödvändigtvis själv kan förklara mäns våld mot kvinnor (Mattson 2010).

4.1.2 Social inlärningsteori

Teorin om social inlärning beskriver hur våld överförs från generation till generation (Göransson 2014). Teorin belyser aggressiva reaktioner som inlärd och att barn som under sin uppväxt blir vittne till våld i nära relationer i framtiden observerar, härmar och tar efter dessa reaktioner och ageranden. Genom att observera lär sig barnet konkreta förmågor, exempelvis genom att föräldrar agerar modeller. Rädslor och fobier, fördomar, preferenser och olika typer av socialt beteende lärs således in genom att individen observerar modeller i sin omgivning och kan således vara en förklaring till ett våldsbeteende i vuxen ålder (ibid.).

4.1.3 Ekologisk modell

En strukturell förståelse för mäns våld mot kvinnor i hemmet är en ståndpunkt som emellertid inte innebär att handlingar hos kvinnor och män enbart är reflektioner av samhällsstrukturer. Den ekologiska modellen utgör en mångfacetterad förståelseram där feministiska teorier samspekar med andra samhällsvetenskapliga insikter för att förklara ett komplext fenomen (Heise 1998). Ett perspektiv inom den ekologiska modellen är Allt och intet-perspektivet som belyser att våldet mot kvinnor förstås bäst genom att kombinera åtskilliga förklaringsmodeller med varandra (Mellberg 2004). Exempelvis kan ett samhälleligt perspektiv som belyser patriarkala system och dess historiska och sociala könsmaktsordningar kombineras med ett individuellt perspektiv där våldets orsak söks i psykologiska eller biologiska faktorer. Allt och intet-perspektivet lyfter således fram samhällsstrukturer.

rer som en förklaring till våldet, utan att för den skull ignorera individuella faktorer som kan ha en inverkan (ibid.).

4.2 Teorier om organisation och implementering

4.2.1 Nyinstitutionell organisationsteori

Nyinstitutionalism är en organisationsteori med ett tydligt omvärldsperspektiv (Johansson 2015). Nyinstitutionalisterna införde ett nytt sätt att betrakta förhållandet mellan organisationer och deras omgivningar, och placerade legitimitet och normer i centrum för analysen. En viktig utgångspunkt inom nyinstitutionell organisationsteori är alltså att se organisationer som öppna system där omgivningen har en avsevärd betydelse (Ekström 2016).

Johansson (2006) skriver om institutionalisering som en social process genom vilken individer enas om en gemensam definition av den sociala verkligheten. I varje socialt sammanhang finns både formella och informella regler för hur man ska handla i olika situationer, institutionella regler som också påverkar organisationers strukturer genom en anpassning efter dessa krav. I det organisatoriska fältet uppstår sådana krav genom förväntningar på att organisationer ska uppträda enligt en särskild struktur. Förutom från det organisatoriska fältet kommer dessa förväntningar från politiker, lagar, olika professionella grupper och allmänheten. Genom en anpassning efter strukturen legitimeras verksamheten, vilket är viktigt eftersom trovärdighet är essentiellt för organisationer och en förutsättning för dess överlevnad (ibid.).

En organisations formella struktur, det vill säga organisationens ”skyltfönster”, ansiktet utåt, återspeglar omgivningens förväntningar på organisationen (Johansson 2015). Många gånger är detta bara en fasad som informellt inte stämmer överens med organisationens dagliga aktivitet därför att förväntningarna går emot organisationens interna intresse. På så sätt kan organisationen upprätthålla ett gott yttre mot den delen av omgivningen den är beroende av utan att organisationens informella intresse överges (Markström 2006).

4.2.2 Implementeringsteori

Implementeringsteorin är användbar för att förstå vilka förhållanden som utgör betydelse vid implementering av statliga beslut (Alexandersson 2006). I enlighet med teorin finns ett antal faktorer som kan utgöra betydelse för utfallet när nya åtgärder eller beslut ska implementeras i offentlig sektor:

- Faktorer som är verksamma under processen, och som leder fram till beslut att införa en ny modell kan ha betydelse för den fortsatta implementeringen. Exempelvis graden av uppmärksamhet under tillkomstprocessen, om förändringen är allvarligt menad eller framtagen som en symbolisk handling, samt vilka som är berörda vid insatsens utformning.
- Om modifieringar och kompromisser som implementeringen kan leda till stör eller missgynnar existerande maktrelationer och maktordningar, kan det resultera i att lagar eller andra förändringar inte blir implementerade. Det är i enlighet med teorin därför viktigt att ledare och beslutsfattare är involverade i förändringarna.
- Om det finns ett politiskt stöd blir förändringar lättare att genomföra. Likaså om en ny reform får uppmärksamhet genom exempelvis massmedia kan det också ha betydelse för utfallet.
- Faktorer så som nivåer av kunskap och förståelse för insatsens utformning och resultat kan ha betydelse eftersom bristfälliga kunskaper påverkar utfallet.
- Slutmottagarnas vilja, förståelse och belägenheten är ytterligare faktorer som får betydelse för utfallet av förändringarna, insatserna eller reformerna. Om reformen är av statlig karaktär kan slutmottagare avse professionella grupper i ett samhälle.

- Medborgares reaktion för utfallet har en betydelsefull faktor när regeringen beslutar om något. Om det finns ett motstånd eller medhåll från omgivningen kan det få stor betydelse för implementeringsprocessen.

Ovanstående faktorer kan enligt implementeringsteorin vara avgörande för huruvida framtagna lagar, policys eller andra förändringar kan bli verksamma i en organisation eller i samhället i stort (ibid.).

5. Metod

I följande kapitel redogör vi för hur vi gått tillväga genom hela forskningsprocessen, om vilka överväganden vi gjort och varför vi valt att gå tillväga på just detta sätt. Med syfte och frågeställningar i beaktning inleder vi kapitlet med en redogörelse för den forskningsansats vilken uppsatsen vilar på. Vidare går vi igenom urvalsprocessen, semi-strukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod och hur intervjutillfällena gick till, samt hur materialet till sist kodades och analyserades. Vi kommer också att redogöra för studiens tillförlitlighet och sedan runda av med en diskussion kring de etiska överväganden vi gjort under studiens gång.

5.1 Kvalitativ forskningsmetod

Med utgångspunkt i syfte och frågeställningar ansåg vi att en kvalitativ ansats skulle vara mest fördelaktig för vår forskning. Kvalitativ forskning är tolkande, och intresserar sig av helheter, livsformer och betonar ordens betydelse. Data som skapas uttrycker information om känslor, attityder och värderingar (David & Sutton 2016). Då vi är intresserade av att undersöka aktörers erfarenheter och reflektioner kring våld i nära relationer i Uganda ansåg vi att en kvalitativ ansats skulle hjälpa oss att ta del av personernas egna uppfattningar och beskrivningar av problemet. Den sociala verkligheten förstås således genom deras upplevelse och tolkning av den (Bryman 2011). Kvalitativ forskning är ofta induktiv, vilket betyder att forskningens teoretiska utgångspunkter framkommer av analysen av den insamlade empirin (Bryman 2011). Vår ansats är induktiv i och med att vi låter materialet generera teoretiska begrepp istället för på ett deduktivt sätt pröva en hypotes och låta teori forma forskningsprocessen (David & Sutton 2016). I praktiken har vi dock använt oss av vad Svensson och Ahrne (2015) benämner som abduktion, vilket är ett sorts växelspel mellan deduktion och induktion. Under studiens start bar vi på föreställningar kring ämnet, som utgjorde ramar inom vilka vi vidare formade några av frågeställningarna i studien. Studiens empiri har vidare genererat till en djupare förståelse för fenomenet, vilket resulterat i ytterligare dilemman som blivit aktuella att undersöka. Det praktiska arbetet har således varit

ett sätt för ny kunskap att tillskansas, vilket på så vis har format studiens upplägg något.

För att samla in data använde vi oss av kvalitativa intervjuer som forskningsmetod. Syftet med kvalitativa forskningsintervjuer är att förstå ämnet utifrån den intervjuades eget perspektiv (Kvale & Brinkmann 2014). Därmed konstrueras kunskap med utgångspunkt i aktörernas erfarenheter och tolkning av våld i nära relationer i Uganda. Det som utmärker kvalitativa intervjuer är att de flexibla och följsamma och ger informanten mer utrymme att fokusera på det hen upplever är relevant och viktigt. På så sätt genererar kvalitativa intervjuer unika och personliga berättelser som inte kvantitativa forskningsmetoder hade fått fram (Bryman 2011).

5.2 Urvalsprocess

Med utgångspunkt i det formulerade syftet gjorde vi ett målinriktat urval baserat på relevans för vår studie (Bryman 2011). Eftersom vårt syfte är att undersöka hur aktörer i Uganda ser på våld i nära relationer, var aktörer i Uganda en självklar population att undersöka. Med aktörer menar vi personer som på något sätt möter det världsomfattande problemet våld i nära relationer i sitt arbete eller andra personer som besitter kunskap om ämnet. Tack vare tidigare vistelse i Uganda hade vi kontakt med en forskare på ett universitet. När studiens syfte var formulerat, kontaktades forskaren med en förfrågan om hen kunde tipsa oss om andra aktörer som passar in i den beskrivna urvalsgruppen. Vi sökte efter en varierad grupp, med olika professioner och befattningar men med det gemensamma syfte att arbeta mot våld i nära relationer i Uganda. Vi ansåg att en variation i vårt urval kan bidra med olika erfarenheter och kunskaper om ämnet, med olika perspektiv som skulle kunna svara på studiens syfte och frågeställningar. Denna typ av urvalsprocess benämns som snöbollsurval och är ett så kallat bekvämlighetsurval, vilket består av personer som för tillfället råkar finnas tillgängliga för oss som forskare (Bryman 2011). Bekvämlighetsurval kan enligt Bryman problematiseras eftersom denna sorts urval kan medföra hinder beträffad studiens generaliserbarhet. Att informan-

ter för studien väljs utifrån en grund att de är lätta eller möjliga att få tag i kan även medföra att de inte är representativa nog. Vi har tagit detta i beaktning, men insåg att en positiv konsekvens av bekvämlighetsurvalet var att vi lyckades få en varierad urvalsgrupp. Eftersom vi inte intervjuade forskaren vi kände till sedan innan behövde vi inte riskera att ställas inför den problematik som kan finnas i att intervju vänner eller bekanta.

Vi fick ihop tio intervjuer där två informanter är forskare, två informanter arbetar preventivt och sex informanter besitter olika yrkespositioner med främsta fokus på behandlande verksamhet (se figur 1 i kap. 6). Forskarna tillfrågades att bli våra nyckelinformanter. Bryman (2011) förklarar att nyckelinformanterna är de som kan hjälpa forskaren med kontakter och information som för forskningen framåt. Forskarnas expertis kunde tillika förse studien viktig objektiv kunskap om ämnet i sig och i relation till Uganda som land. Vi nöjde oss med dessa tio informanter eftersom vi ansåg att de på ett tillräckligt omfattande sätt kunde svara på studiens syfte och frågeställningar.

5.3 Genomförande av intervjustudien

Vi genomförde semi-strukturerade intervjuer med hjälp av intervjuguider som innehöll några specifika teman vi ville att intervjuerna skulle beröra. De teman vi utgick från speglar studiens frågeställningar och syfte. Till varje tema tillkom frågor, vilka anpassades något efter informantens yrkesposition. De semi-strukturerade intervjuernas öppna frågor tillät informanten att lägga tonvikten på det som hen upplevde var viktigt, samt att utforma svaren på sitt sätt (Bryman 2011). Med den intervjuformen kunde vi som intervjuare inta ett flexibelt förhållningssätt i förhållande till intervjupersonen och till vår intervjuguide eftersom de förberedda frågorna vid en semi-strukturerad intervju inte nödvändigtvis måste ställas i enlighet med intervjuguidens ordning (ibid.). Exempelvis kunde vi känna oss fria att ställa följdfrågor et cetera.

Inför varje intervju informerade vi bland annat om studiens syfte, att vi lovade konfidentialitet och att medverkan var frivillig. Mer om detta finns att läsa i avsnitt 5.6 om forskningsetiska överväganden. Vi tillfrågade informanterna om det var okej att vi spelade in intervjuerna med våra mobiltelefoners inspelningsfunktion. Ljudinspelning ansågs av oss fördelaktigt för att inte behöva ta anteckningar under intervjun och därmed förlora fokus från det som sades. Tillika hjälpte ljudinspelning oss att upprätthålla en naturlig samtalskontakt med informanterna, något som även rekommenderas av David och Sutton (2016). Vi båda deltog i samtliga intervjuer eftersom vi ville försäkra oss om att inga relevanta följdfrågor utelämnades, och för att hjälpa åt att se till att frågorna kopplade till frågeställningarna berördes och besvarades utförligt. Samtidigt var vi medvetna om att det lätt kan förekomma en maktobalans i en situation där två personer intervjuar en informant. För att minimera den risken framhöll vi att det är informanten som har den reella kunskapen kring studiens ämne och om Uganda som land och regim. Vi frågade tillika informanterna före och efter intervjun om det kändes okej med bådars närvaro under intervjun. David och Sutton (2016) förklarar att samtalsmiljön bör vara naturlig och välbekant för den som ska intervjuas. Om ämnet som undersöks är av känslig karaktär kan det vara fördelaktigt om intervjun sker på en mer avskild plats. Vi valde att åka till intervjupersonernas arbetsplatser och genomförde intervjuerna på antingen ett kontor eller annan avskild plats. På så sätt försökte vi skapa en lugn och trygg miljö där informanten kunde uttrycka sig fritt utan att någon utomstående skulle höra.

5.4 Bearbetning och analys av data

När alla intervjuer var genomförda och inspelade började vi transkribera för att överföra materialet från ljud till skrift. Huruvida precist och detaljrikt det transkriberade materialet skulle vara bestämde vi utifrån studiens syfte och frågeställningar. Kvale och Brinkman (2014) menar att det inte finns något standardsvar till frågan om hur detaljerade transkriptionerna ska vara, men att en detaljrik transkribering är att föredra om avsikten är att observera och analysera ett samtal. Vår studie avser däremot att beskriva aktörers perspektiv och förklaringar på våld i

nära relationer, något som till fördel framförs i form av en läsbar enhetlig berättelse. Då vi är intresserade av vad som sägs i intervjuerna, snarare än av hur något sägs eller av varför något sägs ansåg vi att detaljer som skratt och pauser inte var nödvändigt att skriva ut. När vi transkriberat färdigt läste vi igenom våra egna och varandras texter för att kontrollera om det som skrivits faktiskt sades och för att säkerställa att vi transkriberade på samma sätt. Vidare valde vi att analysera vår empiri med hjälp av tematisk innehållsanalys som är en analysmetod som gör det möjligt att upptäcka mönster och teman i empirin, och som därigenom utmynnar i ett detaljrikt analysmaterial (Bryman 2011). Den typen av analysmetod är obunden till en viss teoretisk referensram och är därmed tillämpningsbar med olika typer av teori, vilket kan göra analysmetoden mer tillgänglig (ibid.). Genom att läsa texterna kunde vi utläsa likheter, skillnader mellan informanterna samt återkommande reflektioner som kunde vara av intresse vid analysen. Utifrån det som texterna framhöll, med våra frågeställningar i beaktning, bestämde vi vilka teman som vi ville koda efter. Kodning innebär att ett eller flera nyckelord identifieras och sedan knyts samman med ett textstycke eller citat (Kvale & Brinkmann 2014). Detta görs för att lättare kunna urskilja och lokalisera uttalanden. Bryman (2011) förklarar vidare att i en tematisk innehållsanalys bör man titta efter bland annat repetitioner, metaforer och det som informanterna inte säger eller vet. Vi kodade och tematiserade hälften av intervjutexterna var och kontrollerade sedan resten så att texterna kodats på samma sätt och ingenting viktigt missats. Kodningen och tematiseringen resulterade i tre teman med ett antal tillhörande underteman som var väsentliga i förhållande till syfte och frågeställningar. Dessa teman är: orsaker till våld inom familjen, utmaningar aktörerna möter i arbetet mot våld i nära relationer i Uganda och vilka resonemang som förs om policys och lagars implementeringssvårigheter. Därefter valde vi tillsammans ut citat som bäst fångar essensen i varje tema. Utifrån materialet kom vi fram till relevanta teorier som kan förklara och styrka de resonemang som informanterna förde.

5.5 Studiens tillförlitlighet

Bryman (2011:49) menar att de viktigaste kriterierna vid bedömning av forskning är validitet och reliabilitet men tillägger att många forskare inte anser att dessa begrepp är helt relevanta för kvalitativ forskning. Därför har vi valt att utgå från det alternativa paraplybegreppet tillförlitlighet som innefattar kriterierna trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka och konfirmera (ibid.). Nedan kommer en redogörelse för hur vi förhållit oss till dessa kriterier och för hur studien kan anses uppfylla dessa.

Trovärdighet

Trovärdigheten i kvalitativ forskning berör relevansen i studiens slutsatser i förhållande till studiens teoretiska ramverk och insamlad empiri. Det går att jämföras med begreppet intern validitet som Bryman (2011) benämner. Trovärdigheten kan skapas genom en återkoppling till studiens fält för att bekräfta att det som beskriver av informanten sedan tolkas på rätt sätt av forskaren. Den relativt komprimerade tidsramen för vår studie begränsade möjligheten att göra en återkoppling. Men för klargöra att en informants utsaga stämde överens med vår uppfattning, ställde vi klarifierade frågor som kunde bekräfta eller dementera påståendet. Sedan gjorde vi en noggrann transkribering, och valde omsorgsfullt ut citat till analysen, för att minimera eventuella misstolkningar under analysen av empirin, och för att öka överensstämmelsen mellan oss som forskare och personerna som studien avser undersöka. Genom hela processen förde vi en dialog om forskningens syfte och frågeställningar för att förhindra att komma på sidospår från det vi ämnar att undersöka.

Överförbarhet

Kriteriet om överförbarhet handlar om möjligheten att överföra den kunskap som producerats genom studien, till andra liknande situationer och personer. I vår kvalitativa forskning präglas urvalet av en medvetenhet kring vilka vi valt att intervjua. Vårt urval består av en heterogen grupp med ett gemensamt kunskapsområde - våld i nära relationer. Den kunskap har de fått på olika sätt, genom forskning,

genom att i sitt arbete möta människor som upplevt våld i nära relationer, eller genom att arbeta preventivt mot våld i nära relationer. Urvalet representerar flera olika arbetsplatser och positioner och utgör en mångfald vad gäller ålder, kön och arbetslivserfarenhet. Att informanterna arbetar mot problemet på olika samhällsnivåer kan tyda på att flera perspektiv och erfarenheter representeras, varför studiens resultat skulle kunna tänkas vara överförbar till annan liknande kontext. Överförbarhet i en kvalitativ kontext kan även handla om detaljrikedom i beskrivningen om studiens tillvägagångssätt (Bryman 2011). Bryman menar att genom att ge läsaren täta beskrivningar möjliggörs en applicering av studien på andra liknande situationer och miljöer. Vi har därför försökt att tydligt och fylligt redogöra för hela forskningsprocessen som motivation för studiens överförbarhet.

Pålitlighet

Bryman (2011) menar att pålitlighet vid kvalitativa forskningsstudier kan påvisas genom att betrakta studien ur ett granskande perspektiv inom vilken forskningsprocessen bör redogöras på ett fullständigt, tillgängligt och transparent sätt. För att skapa pålitlighet i vår studie har vi redogjort för vårt tillvägagångssätt i metodkapitlet och försökt vara så transparenta och detaljerade som möjligt genom hela forskningsprocessen för att öka studiens pålitlighet. Transparens och tydlig redogörelse möjliggör granskning och kritisk diskussion vilket kan öka studiens kvalitet och tillförlitlighet (Svensson & Ahrne 2015).

Möjlighet att styrka och konfirmera

I kvalitativ forskning är det svårt att uppnå en fullständig objektivitet. Därför är det essentiellt att studien går att styrka och konfirmera, vilket görs för att säkerställa att forskaren agerat i god tro och utformat sin studie med största möjliga objektivitet (Bryman 2011). Vi har försökt att ha ett medvetet förhållningssätt till de referensramar vi besitter genom att undvika att personliga värderingar påverkar studien. Inför intervjuerna, i genomförandet av dem och i analys av empirin har vi försökt inta en neutral och öppen inställning, och på så sätt skulle vi kunna påvisa att vår studie genomförts i god tro.

5.6 Forskningsetiska överväganden

Forskning med intervjuer som metod kräver flera etiska överväganden under hela processen (Kvale & Brinkmann 2014). I forskning handlar etik många gånger om att reflektera över vad forskningen kan innebära för de människor som deltar och undersöks, vilket bör tas ställning till genom hela forskningsprocessen (Kalman och Lövgren 2016). I relation till undersökningsspersonerna bör aspekter som människovärde, integritet och självbestämmande särskilt beaktas, medan etik i relation till forskarsamhället och kunskapen i sig snarare berör noggrannhet, ärlighet och objektivitet. I etiska regelverk finns det rekommendationer som tar hänsyn till både individen och kunskapen, vilka benämns vid informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (ibid.). Vetenskapsrådet (2002) benämner dessa fyra rekommendationer som huvudkrav och ger en utförlig redogörelse hur dessa ska följas.

Informationskravet menar att varje forskningsdeltagare har rätt till grundlig information om forskningens syfte, metodologi, hantering av data och om vem som ansvarar för studien (Kalman & Lövgren 2016). Det är därför viktigt att redogöra för alla som deltar i studien om deras roll som informant och vilka villkor som gäller för hens deltagande. Informanterna ska belysas om att deltagandet är frivilligt och att de när som helst har rätt att avbryta sin medverkan utan att bli ifrågasatta eller ange anledning (Vetenskapsrådet 2002). Vi skrev därmed ihop ett informationsblad med samtliga punkter, samt andra aspekter av relevans inför deras deltagande, som vi lät varje informant läsa igenom och ta ställning till innan de intervjuades (se bilaga 1). Kravet om samtycke betonar frivillighet och att varje studies deltagare själva ska ha rätt att bestämma över sin egen medverkan (Vetenskapsrådet 2002). Efter att våra informanter tagit del av informationsbladet gavs de möjlighet att fråga oss om några oklarheter uppstått. Vi upprepade muntligt att deras medverkan var frivillig och att de kunde avbryta när de ville. Intervjupersonerna tillfrågades också, både muntligt och skriftligt, om ljudinspelning av intervjun var ok. Därefter fick de lämna sitt samtycke till deltagandet i studien genom

att signera en samtyckesblankett (se bilaga 2). Kravet om konfidentialitet innebär att informanternas personuppgifter ska skyddas till största mån (Vetenskapsrådet 2002). Uppgifterna ska förvaras och hanteras så att ingen annan får tillgång till dem, och i uppsatsen ska alla medverkande benämnas utan att de går att identifieras av utomstående. För att säkerställa konfidentialiteten benämner vi informanterna vid kodade namn istället för deras riktiga namn. Vi anger inte heller namnet på deras arbetsplats. Samtyckesblanketterna har vi samlat ihop i en mapp och förvarat säkert. Ljudinspelningarna raderades direkt efter transkribering. Nyttjandekravet handlar om att det insamlade materialet inte får användas till något annat än den avsedda forskningen (Vetenskapsrådet 2002). Det har vi åberopat genom att i informationsbladet lova informanterna som deltar att det som sägs i intervjun endast kommer användas till denna uppsats. Varje del i uppsatsen har också formats utifrån syfte och frågeställningar som har varit oföränderligt genom hela processen, med undantag för några formuleringsjusteringar.

Utöver vetenskapsrådets forskningsetiska riktlinjer har reflektioner över språket som etisk aspekt aktualiserats. Eftersom vårt syfte är att undersöka och analysera hur viktiga aktörer i Uganda ser på våld i nära relationer, såväl vad gäller den policy som är formulerad, som den praktik som utförs i Uganda, faller det sig naturligt att personerna vi intervjuade därmed inte pratar svenska. Engelska är ett av Ugandas officiella språk vilket gjorde det enkelt för oss att hitta informanter som var bekväma med språket och godkände att intervjun genomfördes på engelska. Att informanterna inte förstår svenska fick oss också att reflektera kring om vi skulle skriva uppsatsen på engelska eller svenska. Det mest etiskt korrekta hade varit att skriva på engelska då informanterna skulle kunna ta del av studien. På grund av personliga osäkerheter kring den akademiskt skrivna engelskan valde vi att dock att skriva uppsatsen på svenska. Citaten valde vi att behålla på engelska så att innebörden inte skulle förändras eller omtolkas vid en översättning till svenska. Vi kommer separat redogöra för studiens inledning, resultat och diskussion på engelska som vi kommer att skicka till samtliga informanter när uppsatsen är färdig, något de blev lovade i informationsbladet de tog del av innan de gav sitt

samtycke. Vi är medvetna om att ett genomförande på detta vis kan vara problematiskt då transparensen gentemot informanterna försummas, men efter noga överväganden såg vi det trots allt som det bästa valet inom ramen för denna studie.

En ytterligare etisk aspekt att vara medveten om är den maktasymmetri som ofrånkomligt existerar vid forskningsintervjuer. Kvale & Brinkmann (2014) menar att trots frivilligheten att delta och den ömsesidiga förståelsen om forskningens syfte, är det inte ett fritt samtal mellan jämlika parter. En kvalitativ forskningsintervju som metod är ett professionellt samtal som tydligt rymmer en maktbalans mellan forskare och undersökningssperson. Forskaren har exempelvis en vetenskaplig kompetens och förförståelse som undersökningsspersonen vanligtvis inte besitter. Med den förförståelsen leder forskaren således samtalet, ställer frågor och avgör vilket svar som är värt att följa upp, samt bestämmer när samtalet ska avslutas (ibid.). Vi som forskare i den här studien har försöka fånga den referensram som informanterna befinner sig i genom att ställa öppna frågor och låta dem definiera ord och därmed utgå från sin egen förförståelse vid formulering av svar. På samma sätt som vår förförståelse kan påverka forskningsintervjun är det också fördelaktigt att reflektera över hur vi som personer påverkar informanterna. David och Sutton (2016) förklarar det med begreppet intervjuarbias som syftar på att flera intersektionella aspekter hos oss som intervjuare, som kön, etnicitet och klass, kan påverka intervjupersonen och således ha en inverkan i intervjuprocessen.

Som forskare har vi dessutom tolkningsföreträde när det gäller informanternas uttalanden. Teoretisk tolkning kan uppmärksamma nya aspekter och dimensioner av forskningsfenomenet, men kan likaledes leta till skevhet om vi som forskare endast lägger märke till aspekter av fenomen som kan förstås utifrån teoretiska perspektiv (Kvale & Brinkman 2014). Därför har det varit viktigt för oss att presentera premisserna för tolkningarna och argumentera för trovärdigheten i de gjorda tolkningarna, och på så sätt validera dem.

5.7 Metoddiskussion

Några potentiella brister eller svagheter i uppsatsen är, som redan nämnt, att vi som författare inte talar samma språk som våra informanter. Även om vi har kommunicerat på ett språk båda parterna behärskar, kan det fortfarande ha blivit enstaka misstolkningar i innebörd, eftersom människor kan kommunicera så mycket mer än genom bara det explicita språket. Att vi som forskare kommer från ett annat land än våra informanter ett faktum som kan begränsa oss i och med att vi besitter olika referensramar och således inte kan ha en heltäckande förståelse för den ugandiska kulturen, hur människor lever och icke-uttalade sätt att förhålla sig till varandra (även om kultur i detta sammanhang är ett komplext begrepp). Vi har däremot, genom hela studiens gång, försökt att ha ett öppet och nyfiket förhållningssätt till allt vi möter och vara medvetna om att vår tolkning kan vara, och ofta är, påverkad av våra egna referensramar.

Vi vill också framföra en medvetenhet utifrån en postkolonial synvinkel. Det kan hända att vårt möte med informanterna kan ha formats på olika sätt utifrån att vi är ”representanter från västvärlden”, och att det finns en historia präglad av en ojämn maktbalans. Ytterligare något vi anser viktigt att reflektera över är det faktum att Uganda är beroende av internationellt bistånd, där Sverige utgör en viktig roll. Hur mycket påverkar det vår studie och forskningsresultat? Vi försökte från början att vara tydliga med syftet för vårt besök och att vi är studenter från Göteborgs universitet. Framst för att minska risken att informanterna skulle missta oss för att vara representanter för Sverige och på så vis försöka framstå i goda dager. Även för att minska risken att deras frivillighet skulle bli påverkad och att de skulle framställa sig själv och sin arbetsplats på ett annorlunda sätt. Informanterna kan också ha trott att vår forskning kommer leda till att de kan få mer finansiell eller annan hjälp, och format sina svar efter det. Att det som informanterna säger inte alltid stämmer överens med verkligheten är ett problem som kan gälla vid alla kvalitativa studier- och således även vår studie. För att få en mer ”korrekt” och flerdimensionell bild av informanternas syn på våld i nära relationer kanske vi hade behövt genomföra en etnografisk studie och vara med dem under en längre

period. Det passade sig dock inte inom ramen för denna studie. Vi vill sammanfattningsvis poängtera att vi är medvetna om att våra metodval kan ha påverkat resultatet och att vårt material omöjligt kan ha lyckats omfamna den komplexitet som finns gällande studiens ämne.

6. Resultat och analys

I följande kapitel presenteras det som framkommit i intervjuerna och analyseras utifrån tidigare forskning och relevanta begrepp inom den teoretiska ramen för uppsatsen. Kapitlet är indelat i övergripande teman utifrån studiens syfte och frågeställningar. Det första temat rymmer informanternas orsaksförklaringar till varför våld i nära relationer uppstår, medan det andra temat handlar om de utmaningar informanterna möter i sitt arbete mot våld i nära relationer. Det tredje temat tar slutligen upp informanternas reflektioner gällande lagar, policys och praktik. Varje tema inleds med en figur som syftar till att ge läsaren en översikt över temats essentiella innehåll.

Vi kommer återge delar av informanternas utsagor i form av citat för att göra vårt material mer levande och för att du som läsare själv ska kunna ta ställning till de tolkningar vi gjort av de olika citaten. Inledningsvis ger vi en sammanfattande presentation av intervjupersonerna för att göra det tydligt och enkelt att hänga med i vår analys. Som tidigare nämnts har informanterna avidentifierats, varför vi benämner dem som Nyckelinformant eller Informant med varsin siffra.

Samtliga informanter har jobbat mellan 3-20 år på sin verksamhet. Som framgår i figuren nedan har informanterna olika befattning på respektive verksamhet och organisationerna har olika inriktningar i arbetet mot våld i nära relationer.

Figur 1. Presentation av deltagare.

Intervjuperson	Verksamhet	Profession
Nyckelinformant 1	Universitet	Forskare
Nyckelinformant 2	Universitet	Forskare
Informant 1	Verksamhet för preventiv arbete	Föreståndare
Informant 2	Verksamhet för preventivt arbete	Föreståndare

Intervjuperson	Verksamhet	Profession
Informant 3	Öppenverksamhet för våldsutsatta flickor och pojkar	Föreståndare
Informant 4	Verksamhet för preventivt- och behandlande	Föreståndare
Informant 5	Behandlande verksamhet för våldsutsatta kvinnor och flickor	Praktiker
Informant 6	Kvinnojoursverksamhet	Praktiker
Informant 7	Behandlande verksamhet för våldsutsatta kvinnor och flickor	Praktiker
Informant 8	Behandlande verksamhet för våldsutsatta kvinnor och flickor	Volontär

6.1 Orsaker till våld i nära relationer

Följande avsnitt behandlar reflektioner om vad som orsakar våld i nära relationer i Uganda. Avsnittet är indelat i fyra underteman som rör de resonemang som ofta förekom eller utmärkte sig i råmaterialet (se figur 2). Det första undertemat handlar om maktasymmetri och rymmer de reflektioner om huruvida våld i nära relationer grundar sig i en ojämlikhet i maktförhållandet mellan män och kvinnor. Det andra undertemat tar upp socioekonomiska faktorer medan det tredje undertemat samlar upp resonemang om uppväxt och kultur som källa till våldet. Det fjärde undertemat innehåller förklaringar som kopplas till alkohol och vissa egenskaper som anledning till varför våld i nära relationer sker. Eftersom en av studiens frågeställningar berör bakomliggande orsaker till våld i nära relationer i Uganda, fann vi det relevant att reda ut hur aktörerna resonerade kring detta. Den redan befintliga forskning vi tagit del av är oenig när det gäller orsaker till våldet, vilket speglar de delade meningar som även våra informanter har.

Figur 2. Orsaker till våld i nära relationer

Maktasymmetri	Socioekonomiska förhållanden	Uppväxt och kultur	Alkohol och individuella egenskaper
<ul style="list-style-type: none"> • Våldet som ett resultat av patriarkala strukturer. • Mannens överordnad gentemot kvinnan är en normaliserad del i många vardag. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fattigdom som förklaring till våld i nära relationer. • Brist på utbildning som en bidragande faktor till partnerrelaterat våld. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ugandas kultur inom vilken våld i hemmet hör till det näst intill normala. • Våld kan bli normaliserat på grund av uppväxt och de referensramar man får med sig från barndomen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alkohol som bidragande faktor till våldsamt beteende i hemmet. • Våld i nära relationer går att härleda till en persons individuella egenskaper.

6.1.1 Maktasymmetri

Vid frågan om vad som orsakar våld i nära relationer nämner en tydlig majoritet att våldet är ett resultat av en könsstruktur som ordnar mannen över kvinnan. De menar att maktobalans är huvudorsaken och att den genomsyrar hela Ugandas samhälle, både strukturellt och mellan individer inom familjerna. Nyckelinformant 2 illustrerar detta resonemang genom nedanstående citat:

It's issue of patriarchy. Our society here is very very patriarchal. The men are the ones you are supposed to respect, you're supposed to listen to, you are supposed to do everything for them. And once you show them that you can't do that, then of course you begin questioning the authority, you're questioning the power, then you deserve to be disciplined (Nyckelinformant 2)

Nyckelinformant 2 belyser ett patriarkalsamhälle där en kvinnas ifrågasättande av mannen är ett ifrågasättande av auktoriteten och något hon bör straffas för. Genom

citaten kan vi förstå att Nyckelinformant 2, samt de andra informanterna som pratar i samma termer, resonerar utifrån en diskurs om ett dominerande patriarkat och rådande könsmaktsordning. Utifrån patriarkatet som teoretiskt begrepp förstår vi att det är ett system som är dominerat av män och som förtrycker kvinnor, och ett system som konstruerar ojämlikhet och normer som samhället sedan upprätthåller (Enander 2008). I enlighet med Nyckelinformant 2 menar Göransson (2014) att attityder som upprätthåller ett patriarkalt system kan förstås som riskfaktorer till förekomsten av våld i hemmet.

Samtliga informanter vi intervjuat möter på något sätt våld i nära relationer i sitt dagliga arbete, vilket medför en medvetenhet kring frågan och en chans till tidigare reflektioner och diskussioner om vad våld i nära relationer kan bero på. Att majoriteten av informanterna belyser maktasymmetri och patriarkala strukturer som en grundorsak till partnerrelaterat våld, betyder inte att resonemanget är generaliserbart på resten av befolkningen i Uganda. Informanterna är snarare enade om att det finns en stor del av Ugandas befolkning som inte känner till maktdiskursen i den patriarkala benämningen, och som därför tror att våld i hemmet främst beror på andra faktorer så som alkohol, fattigdom och polygami. I intervjun med Informant 1 konkretiseras dels deras uppfattning om frågan, dels allmänhetens uppfattning kring roten av problemet:

Most people don't know [about the power imbalance between women and men]. And they don't know because it is a normalized practice. It is normal. That's why they say domestic violence is caused by alcohol, poverty, polygamy, it's because they have been socialized to know that it's normal if I beat my wife, that is how I'm showing love to her. If a woman is raped, it is normal because yes, a man has the right to satisfy his sexual needs at any time, you know, they don't know that the root cause is the power imbalance (...) the root cause is this systematic, it's the patriarchy, and that alcohol can be a contributing factor (Informant 1)

Ur citatet ovan kan vi utläsa att Informant 1 ser på frågan utifrån en maktdiskurs men menar att det inte är ett självklart angreppssätt hos andra. Liksom de andra informanterna uttrycker Informant 1 att många människor i allmänheten inte är

medvetna om rådande maktskillnader i samhället. Det kan förklaras bero på patriarkala strukturer där mannens överordnad gentemot kvinnan är en normaliserad del i mångas vardag vilket kan vara en anledning till varför de finner andra orsaksförklaringar till våldet, vilket även Mattson (2010) och Björktomta (2012) redogör för.

Den ekologiska modellen lyfter däremot fram relevansen i att kombinera ett strukturellt förhållningssätt, genom feministiska teorier, med ett samhällsvetenskapligt förhållningssätt med tillhörande individfokuserade teorier, för att förstå orsaks samband som kan finnas kring våld i hemmet (Heise 1998). Att maktstrukturer har en betydande inverkan på uppkomsten av partnerrelaterat våld utesluter inte att andra orsaksförklaringar som belyser socioekonomiska faktorer också kan aktualiseras, och vice versa. Analys utifrån ekologisk modell tar således hänsyn till kulturella förklaringar på mäns våld mot kvinnor i ett könsmaktsperspektiv. Faktorer som informant 1 nämner som ”endast” bidragande faktorer är således, enligt teorin, förklaringar som inte bör förkastas.

6.1.2 Socioekonomiska förhållanden

Socioekonomiska förhållanden tas av samtliga informanter upp som ytterligare faktorer som orsakar våld nära relationer. Huruvida någon av dessa faktorer är roten till våldet i fråga är de däremot oense om, då flera benämner faktorer som fattigdom och utbildning som bidragande faktorer snarare än huvudorsaken. Andra informanter lyfte däremot upp fattigdom som en avgörande faktor för våld i nära relationer. Informant 8 och Informant 3 menar att det är en självklarhet:

I would say the main causes for domestic violence in the society is poverty. Everybody gets frustrated if they don't have money (Informant 8)

I think domestic violence is an issue of poverty. Poverty in the sense that if a family not doing so well for example if the man are not able to bring enough income to the family sometimes she becomes a burden and request for something (Informant 3)

Det Informant 8 och Informant 3 säger i citaten ovan exemplifierar det som andra informanter i studien menar är ett allmänt synsätt hos gemene man. Fattigdom som förklaring till våld i nära relationer är således ofta förekommande, vilket tillika är någonting som forskning också tagit upp. Jewkes (2002) forskning verifierar att fattigdom är den största orsaken till våld i hemmet, men väver in en ytterligare aspekt genom att sammanlänka fattigdom och en känsla av svag manlig identitet. Jewkes förklarar att det råder sociala förväntningar på mannen som familjeförsörjare, och om han inte har råd att försörja sin familj så insinuerar han en misslyckad maskulinitet. Att den manliga identiteten återfås genom våld, förstås genom förklaringen att destruktiva stereotypa könsnormer ofta sammankopplar maskulinitet och våld i många länder (UD 2016). Mannen upprätthåller således sin manlighet genom att slå eller trycka ner kvinnan i hushållet, och genom att göra så reproducerar han även förväntningarna om att män är våldsamma (Jewkes 2002; Sida 2015). På samma sätt går det att tolka utsagan från Informant 3 - att mannen i familjen utför våld kanske inte främst beror på att kvinnan enligt honom upplevs som en börda. Våldet kan snarare vara ett sätt för honom att återfå den manlighet som gått förlorad när han inte kan försörja familjen.

Nationella sekretariatet för genusforskning (2016) förklarar att det i samhället råder patriarkala föreställningar om män som familjens överhuvud. Mattsson (2010) belyser även att konstruerade maktstrukturer i människors vardag inte ifrågasätts utan snarare pekar ut avvikare. Män som inte agerar efter den förväntade maskuliniteten ifrågasätts av omgivningen och ses som avvikande och kanske mindre manliga (ibid.). Det kan vara en ytterligare förklaring till det Jewkes kommer fram till och till det Informant 3 yttrar, att män som misslyckas med att försörja, kan bli utpekad som avvikare och mindre manlig, och därför tar till våld för att kompensera.

Utbildning har också varit ett återkommande ämne under samtliga intervjuer och anses vara både en orsak till och ett sätt att förebygga våld i nära relationer. Några informanter benämner brist på utbildning som en mer eller mindre bidragande

faktor till partnerrelaterat våld. De menar att brist på utbildning är en orsak till våld i nära relationer i bemärkelsen att utbildade kvinnor vet sina rättigheter och kan leva ett självständigt liv och flytta från mannen om han förtrycker eller våldför sig på henne. Även Tumwesigye et al. (2006) framför att utbildning ofta främjar kvinnors självbestämmande och minskar sannolikheten att hon utsätts för våld i hemmet. Informant 4 berättar om just detta utifrån egna erfarenheter:

When I got married and I was suffering abuse I moved out. But I moved out because I was educated and knew my rights, that I could live my own life, that I could provide for myself. So that is how education comes in place... Education, education is one of the issues that can decrease the domestic violence. I lived in a home where my mother was abused all the time. And we kind of thought it was normal, you know she was always called a dog, a goat, sometimes they would send her out of the house to go and sleep in the bush. But she was not littered you know. (Informant 4)

Citatet belyser att kvinnor utan utbildning blir mer sårbara och mottagliga för våld. Tumwesigye et al. (2006) menar att ju högre utbildningsnivå för kvinnorna, desto mindre är sannolikheten för att uppleva partnerrelaterat våld. Långsiktiga förebyggande åtgärder bör enligt författarna omfatta ökad 'empowerment' för kvinnor, genom att exempelvis säkerställa högre utbildning för fler invånare för att på sikt minska problemet i Uganda. Åtgärder som även Krug et al. (2002) indikerar är viktiga.

Några informanter tar också upp att utbildning utgör en stor betydelse, men gör en koppling till män och menar att det finns män som inte blivit upplysta om att våld i hemmet är fel. En informant tillägger att så länge barn inte får lära sig det i skolan genom en nationell läroplan, så kommer våld i hemmet inte försvinna. Sida (2015) belyser på samma sätt att förebyggande insatser för att förhindra våldet bör börja tidigt i livet, exempelvis genom utbildning, och riktas mot båda unga tjejer och pojkar.

6.1.3 Uppväxt och kultur

Vidare i informanternas resonemang kring orsaker till våld i nära relationer i Uganda, blev ämnet kultur aktuellt. En återkommande förklaring var att det i Uganda finns en kultur inom vilken våld i hemmet hör till det nästintill normala och att våldet således är något många växer upp med. Det illustreras i citatet nedan:

So even when we talk about violence some people don't perceive it as violence, kicking, beating, punching, using a can... So in some communities that form of violence is inbuilt within the culture system (...) because culture brings about normalization of behavior. People thinks that it's normal when it's culture. (Nyckelinformant 1)

Informantens utsaga påminner om vad Björktomta (2012) och Mattsson (2010) säger om att patriarkalsamhället är så djupt rotat i människor att många inte märker av det. Att Nyckelinformant 1 benämner våldet som en del av kulturen i Uganda är intressant eftersom hen då utesluter det patriarkala systemet som forskning (Gardsbane 2016; Ahikire & Mwiine 2015) menar genomsyrar samhällets strukturer och traditioner. Här vill vi tillägga att kultur som begrepp är komplext och svåränvänt då dess innebörd beror på hur begreppet definieras, och därför kan det vara svårt att förklara företeelser genom att hänvisa till kulturer i sig. Vidare beskriver Informant 1 om hur våld återkommer genom generationer:

There are chances that children who grow up in a violent family there are chances that in future relationships, they will do the same. Because they have grown seeing it as a norm, especially in families where it's not challenged. So children grow up with that negative thing (Informant 1)

Citatet ovan belyser hur våld kan bli normaliserat på grund av uppväxt och de referensramar man får med sig från barndomen. Det kan förklaras utifrån teorin om social inläring som menar att ett flertal mänskliga beteenden lärs in genom observation av andra (Göransson 2014). Barn som vittnat våld i nära relationer anammar inte sällan det observerade beteendet och agerar utifrån inlästa reaktio-

ner (ibid.). Strauss et al. (1980) och Krug et al. (2002) kom fram till att barn med aggressiva föräldrar, och/eller barn som erfaret våld under barndomen, löper större risk att bli våldsutövare eller falla offer för våld senare i livet. Hög exponering av våld under uppväxten kan alltså normalisera våldet, vilket resulterar i att våldshandlingen blir en vanlig åtgärd att ta till vid vissa situationer (ibid.). I ett citat från Informant 3 kan vi också utläsa att det finns en ingrodd maktobalans mellan män och kvinnor som utgör en norm inom familjerna i Uganda:

You can see an issue of the way women grew up here. The women are more or less too submissive in most cases because of culture context. They are more submissive. So whatever the man says you say yes, you don't questioning anything. So maybe they think if the man beats them, it is okey and his right. They don't know their rights to not be beaten. (Informant 3)

Informant 3 belyser att kvinnor som växer upp i en familj där kvinnlig underkastelse är det normala ofta lär sig beteendet och agerar efter det i vuxen ålder. Även här kan teorin om social inlärning aktualiseras. Att kvinnor växer upp i underkastelse kan tillika direkt kopplas till det teoretiska begreppet patriarkala familjer. Björktomta (2012) beskriver att mäns rätt till kvinnors liv har varit en genomgående struktur genom historien och att det länge funnits en hierarki inom familjen där mannen, besitter högsta position med makt att bestämma och begränsa kvinnans handlingsutrymme. Kvinnans plikt i familjen är således att lyda mannen (ibid.). Att både pojkar och flickor under uppväxten får lära sig att en kvinna bör underkastas kan således vara en anledning till att våld i hemmet sker i Uganda.

6.1.4 Alkohol och individuella egenskaper

Alkohol som orsaksfaktor till våld i nära relationer nämns av några informanter. Trots att ingen utnämner alkohol som en huvudorsak till våldet anser några ändå att alkohol är en viktig faktor som bidrar till våldsamt beteende i hemmiljön. Citerad nedanför är Informant 4 som berättar utifrån erfarenheter hen fått genom sitt arbete:

And then of course we also found that alcohol also causes a lot of gender based violence. We lost two people just last month, because their men went out and drank and came back and the lady delayed to open the door so when she opened the door he just choked her (Informant 4)

Informant 4 berättar i citatet ovan om en händelse där en man tappat fattningen på grund av att han var berusad och för hans hustru inte agerat i enlighet med hans förväntningar. Informanten syftar därigenom på att alkoholen resulterar i ett orationellt och förhastat beteende. Forskning (Abramsky et al. 2012; Koenig et al. 2003; Tumwesigye et al. 2006) bekräftar antagandet och framför att alkohol är en starkt avgörande faktor i fall av våld i nära relation i Uganda. Nordberg (2014) bestrider däremot argumentering om alkohol som förklaring till våld i nära relationer och menar att många kvinnor upplever männen som mest hotfulla och kränkande vid tillfällena då mannen varit nykter, och att alkohol därför inte kan förklara varför våld i hemmet förekommer (ibid.). En informant poängterar att våld i nära relationer går att härleda till en persons individuella egenskaper:

I think it's more of an ego thing, it could also be culture but I think it's an issue of someone gets frustrated and they feel like they don't want the women to request for anything. So I think it can be an issue of frustration and someone having a short temperament and not thinking through the options that they have, other than just beating. (Informant 3)

Informanten lyfter i citatet ovan fram egenskaper som går att benämna som individualpsykologiska förklaringar till våldet. Individualpsykologiska förklaringar definierar våldet som isolerade händelser orsakade av exempelvis kort temperament eller frustration (Göransson 2014). Ett sådant perspektiv står i skarp kontrast med könsmaktförståelser som sätter våldet in i sitt sociala och kulturella sammanhang och tolkas i ljuset av manlig överordning och därmed hur kön skapas i vårt samhälle (SOU 2005). Citatet från Informant 3 uppvisar ett resonemang som skiljer sig från de andra informanterna som nästintill endast belyser strukturella problem som huvudorsak till våldet, vilket talar för att det således finns föga men

ändå existerande motsägelser kring orsaker till våld i nära relationer mellan våra informanter.

Allt och intet-perspektivet talar däremot för att vi ska kombinera olika förklaringsmodeller med varandra för att närma oss en mer komplett bild av ett komplext fenomen (Mellberg 2004). Enligt perspektivet är det således nödvändigt att både inta ett samhällsligt perspektiv om patriarkala strukturer och manlig överordnad, samtidigt som vi inkluderar ett individuellt perspektiv som belyser psykologiska och biologiska faktorer som inverkan på människors beteende. En person som utför en våldshandling är påverkad av samhällsliga strukturer men kan även påverkas av individuella egenskaper, som Informant 3 lyfter fram, vilka med fördel därför inte bör uteslutas vid ett försök att förklara varför våld i nära relationer existerar.

6.2 Utmaningar i arbetet mot våld i nära relationer

Följande avsnitt rymmer informanternas resonemang kring vilka utmaningar de möter i sin roll som aktörer i arbetet mot våld i nära relationer i Uganda. Figur 3 ger oss en överblick över vad som kom fram i intervjuerna och redovisas i form av tre underteman. I det första undertemat samlas reflektioner kring kvinnors icke-självständighet och underkastelse till mannen som utmaning i arbetet mot våld i nära relationer. I det andra undertemat lyfts en tystnadskultur som finns bland kvinnor i Uganda fram och i tredje undertemat tas utmaningar med arbetet på Ugandas öar upp.

Figur 3. Utmaningar i arbetet mot våld i nära relationer

Kvinnors icke-självständighet	Tystnadskultur	Våld i nära relationer på öarna
<ul style="list-style-type: none"> • Kvinnor är beroende av sina män för att överleva, pga avsaknad av egen inkomst	<ul style="list-style-type: none"> • Det som sker i hemmet ska också stanna i hemmet.	<ul style="list-style-type: none"> • Våldet som otroligt normaliserat

Kvinnors icke-självständighet	Tystnadskultur	Våld i nära relationer på öarna
<ul style="list-style-type: none"> • Kvinnans beroende av mannen skapar rädsla för att anmäla våldet i hemmet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvinnor som berättar om våld i hemmet stigmatiseras av samhället 	<ul style="list-style-type: none"> • Stor del av det rättsliga skyddet saknas ute på öarna, vilket gör att våldet förblir dold och ouppmärksammat.

6.2.1 Kvinnors icke-självständighet

Vid frågan om vilka utmaningar de som aktörer möter i arbetet mot våld i nära relationer tog samtliga upp det faktum att kvinnor många gånger är beroende av mannen i hushållet. Mannen, som besitter rollen som familjens överhuvud, är den som ska försörja familjen och den som sköter familjens ekonomi. Det gör att kvinnan ofta inte kan lämna sin man, även om hon så vill. Informant 3 uttrycker sig om frågan genom följande citat:

For example, if it has been an issue of economics, so if the girl hasn't been working you will find that she is more dependent on her man for survive. So by the end of the day you'll find that if she doesn't have an income she has nothing to eat, and the issues may arise that she can't survive. So that means she will stick around in that relationship (Informant 3)

I citatet kan vi utläsa att kvinnan i exemplet är beroende av sin man för att överleva, eftersom hon själv aldrig arbetat och fått egen inkomst som hon kan livnära sig på. Flera informanter förklarar att kvinnor ibland inte är tillåtna att arbeta utanför hemmet för sina män, eftersom de är menade att ta hand om barn, sköta hushållet och inte sällan se efter familjens jordbruk. I den patriarkala familjestrukturen är mannens roll som styrande självklar (Björktomta 2012). Kvinnan ska således lyda utan att ifrågasätta och inta sin roll som hustru. Mattsson (2010) förklarar att normer kring könsroller sällan ifrågasätts, vilket gör att de upprätthålls och istället ifrågasätter den som bryter mot den förbestämda ordningen. Det kan för-

klara varför kvinnor som önskar en annan vardag än den som tilldelas dem på grund av sitt kön, ändå väljer att stanna kvar och inte bryta den rådande normen.

Att kvinnan är beroende av mannen för sin ekonomiska överlevnad skapar som tidigare beskrivet en rädsla för att lämna mannen och starta ett enskilt liv utan våld i hemmet. Därmed uteblir polisanmälan mot våldsutövaren. Detta är något samtliga informanter berättar under intervjuerna. Tillika redovisar både nationell och internationell forskning att kvinnor som upplevt våld i hemmet ofta väljer att inte anmäla händelsen till polisen på grund av ett beroende av partners ekonomiska stöd (Amnesty International 2007; Krug et al. 2002). Flera informanter poängterar också att vid de fall där kvinnorna faktiskt gjorde en polisanmälan valde de ofta att dra tillbaka anmälan i sista stund. Informant 5 målar upp följande scenario som ska vara vanligt förekommande:

I've seen a number of cases when women are battered and beaten, and they go to the police and the community maybe decides to in-prison or file a case and then the girl comes and says "no no no, don't beat my husband, I love him so much, it was just a small misunderstanding" cause maybe she thinks that this guy is the one who is really gonna save her right now, so if he goes to prison, I mean who is she going to stay with? (Informant 5)

Informant 5 menar att flera kvinnor som faktiskt går och anmäler händelsen till polisen inser, när polisen ska ta hand om fallet, att hon inte kommer att klara sig utan maken eftersom det är han som ger henne husrum och ekonomiskt stöd. Begreppet 'empowerment' blir aktuellt här eftersom informanternas utsagor visar på att kvinnor är i beroendeställning till mannen. Några informanter menar att vissa kvinnor de möter i sitt arbete inte tror på sin egen förmåga att klara sig själv för att "jag är ju bara en kvinna". Krug et al. (2002) och Tumwesigye et al. (2006) belyser att kvinnor i Uganda är i behov av en ökad 'empowerment', och menar att om kvinnor i högre grad får utbildning och arbete, kan det på lång sikt resultera i en minskning av våld i nära relationer. Regeringen i Uganda har tagit fram "The Uganda gender policy" vars mål är ökad jämställdhet i samhället, och ökad 'empowerment' för kvinnor i Uganda (MGLSD 2008). Genom informanternas berättelser

telser står det dock klart att det behövs än mer insatser kring detta för att stärka kvinnors roll i Uganda.

6.2.2 Tystnadskultur

I samtalet om utmaningar tog flera informanter även upp att det i Uganda finns en kultur som menar att det som sker i hemmet också stannar i hemmet. Människor bör alltså inte tala öppet om vad som händer hemma, även om det handlar om våld. Informanterna förklarar att det är en utmaning i deras arbete, eftersom det resulterar i ett mörkertal vad gäller rapportering av partnerrelaterat våld i Uganda, och att det därför blir svårt att fånga upp de kvinnor som utsätts. Det bekräftas även i rapporten från Utrikesdepartementet (2016). Informant 4 redogör nedan hur normen kring tystnadskulturen ser ut:

In Uganda and in most of the African settings you are not supposed to speak about the violence in your marriage, there is actually a local saying that "what is in the house, stays in the house". You know, so if they beat you, if they raped you, those are house things that are supposed to stay there. So you find that women are not feeling safe to go and report anywhere because anyone will look at them as "look at her, she is not disciplined, she is speaking about her husband negatively, you become this con of society (Informant 4)

Citatet belyser en norm som inte tillåter kvinnor att söka hjälp och berätta om våldet hon utsätts för. Informanten menar att kvinnor som bryter mot normen och berättar om ett förekommande våld i hemmet stigmatiseras av samhället. Sida (2015) förklarar att det existerar en uppfattning om att våld i nära relationer är ett fenomen som tillhör privatlivets integritet och pekar ut kvinnan som orsak till våldet, snarare än att fokusera på mannen som förövare. Det resulterar ofta i ett stigma som avskräcker många kvinnor från att uppsöka hjälp (ibid.).

Andra studier (Krug et al. 2002; Jewkes et al. 2003) belyser att kvinnor väljer att stanna i en våldsrelation på grund av ett stigma som i många utvecklingsländer finns kring att leva ensam. Att både tidigare forskning och våra informanter talar om stigma kopplat till att berätta om våld i hemmet, bekräftar enligt vår tolkning

att det Ugandiska samhället är starkt påverkat av patriarkala strukturer som kontrollerar kvinnans handlingsutrymme. Mattsson (2010) redogör att när könsnormer utmanas reagerar omvärlden och pekar ut utmanaren som avvikande. På samma sätt kan vi förstå att när en kvinna berättar för en utomstående om vad hennes man, hemmets överordnade, gör mot henne, går hon mot förväntningarna hon har på sig som kvinna och utmanar således maktstrukturen. Det sätter henne i en position som avvikare vilket skulle kunna resultera i en stigmatisering. Att detta stigma förekommer kan ännu en gång verifieras med hjälp av ett citat:

”Please don’t, how will the society look at me?”. So you find out people actually fears to go out to the shelters because ”oh, how when people will know I entered the shelter and talked about my marriage, I’m going to be labeled in society” so there is the obstacles we face (Informant 4)

Informant 4 beskriver hur kvinnor som faktiskt tagit steget och uppsökt hjälp fortfarande brottas med rädslan för att samhället ska sätta en etikett på henne och behandla henne sämre för att hon gjort sig fri från sin man. Sammanfattningsvis kan vi utifrån ovanstående resonemang konstatera att maktstrukturen fångar kvinnan i en roll som är svår att frigöra sig från.

6.2.3 Våld i nära relationer på öarna

När intervjupersonerna svarade på frågor kring utmaningar i arbetet mot våld i nära relationer framkom det av framför allt två intervjupersoner att våld i nära relationer är en påtaglig utmaning på Ugandas öar. Varför just dessa informanter berörde det går att förstå utifrån att deras arbete främst utgår från öarna i Uganda. Resterande informanter arbetar nämligen främst i en urban miljö, vilket kan förklara varför resonemang kring våld i nära relationer ute på öarna inte omtalas lika explicit av dem. I intervjuerna med de två förstnämnda informanterna framgår det tydligt att våld i nära relationer på öarna är ett väldigt utbrett problem, vilket illustreras i ett citat från Informant 5:

The issue of sexual violence is wide spread across Uganda. But when it comes to the islands is a different story, it is something close to normal (Informant 5)

En möjlig förklaring till att våldet är mer omfattande på öarna i Uganda kan vi hitta hos Tumwesigye et al. (2006). De uttrycker att i sin forskning att invånare i urbana miljöer statistiskt sett har större kapitaltillgångar och i högre grad en utbildning jämfört med landsbygden (som är en miljö som går att jämföras med öarna i Uganda). Studien anlägger således en koppling mellan kapitaltillgångar, utbildningsnivå och våld i nära relationer. Dessa kopplingar går även att sammanlikna med den ekologiska teorin som förklarar att människors våldsbeteende kan påverkas av den miljö de lever i (Heise 1998). Informant 5 lyfter upp ett annat perspektiv som förklarar varför våldet i nära relationer är så utbrett och omfattande ute på öarna:

The islands themselves are hiding place for hard grown up criminals. People comes from different parts of the country after committing criminal things, and then they go to hide. And some of them have defiled and raped other girls elsewhere. And when they reach those islands, there are no police, no one is going to check you, so when they reach the islands, they are doing the same (Informant 5)

Det informant 5 redogör för berör snarare prioritering- och resursfrågor och att en stor del av det rättsliga skyddet saknas ute på öarna, vilket gör att våldet förblir dolt och ouppmärksammat. Informant 5 och informant 8 berättar också att livet på öarna är allmänt hårt, då människorna livnär sig på fiske och lever ett gränslöst och ansvarslost liv - ett levnadssätt som skiljer sig något från livet i urbana miljöer. Det har, enligt informanterna, resulterat i stor en spridning av HIV och en allmän föreställning om att kvinnors roll är att ge fiskare sexuell njutning och bringa "tur" inför fisket. Det indikerar att det råder starka könsroller och maktstrukturer som sätter mannens behov före kvinnans (Mattsson 2010). Utifrån ovanstående resonemang finns det således många faktorer som pekar på att våld mot kvinnor i olika former förekommer i stor omfattning ute på öarna. En intressant faktor som vi vill lyfta upp är att ingen annan informant berörde detta, förutom Nyckelinfor-

mant 1, som istället framlägger en motsägelse när hen menar att våld troligtvis är mest förekommande i miljöer med hög koncentration av befolkning. Det illustreras i citatet nedan.

My assumption is that within a home setting, within a community setting, the level of violence, physical, emotional, sexual, and economic forms of violence, are higher in places with a high concentration of the population (Nyckelinformant 1)

Resonemanget ovan talar för att problemen på öarna i det här sammanhanget varken är ett omtalat eller uppmärksammat problem. Det bekräftas tillika genom det faktum att ingen av de resterande åtta informanter berörde ämnet under sina intervjuer.

6.3 Lagar och policys i teori och praktik

Följande avsnitt handlar om informanternas reflektioner och åsikter kring hur lagar och policys i Uganda fungerar i teori och praktik. Som figuren nedan visar (se figur 4) har avsnittet delats in i två underteman. Det första undertemat handlar om det som informanterna yttrat relaterat till implementering och dess svårigheter. Det andra undertemat berör den korruption som genomsyrar Ugandas samhälle och som anses vara ett stort hinder i arbetet i det praktiska arbetet med våld i nära relationer. Genom figuren redogörs vad som sorterats in under varje undertema för en översiktlig bild av vad följande avsnitten berör.

Figur 4. Lagar och policys i teori och praktik

Implementeringssvårigheter kring lagar och policys	Korruptionen i Uganda
<ul style="list-style-type: none"> • Stora brister i implementeringen av lagen 'domestic violence act'	<ul style="list-style-type: none"> • Korruption genomsyrar myndigheter i Uganda, vilket hämmar kvinnors rättigheter

Implementeringssvårigheter kring lagar och policys	Korruptionen i Uganda
<ul style="list-style-type: none"> • Lagen 'domestic violence act' utmanar statliga aktörer i Uganda då den står i konflikt med den patriarkala strukturen • Implementeringsbrister resulterar i kunskapsbrist bland makthavare, poliser och resten av befolkningen 	<ul style="list-style-type: none"> • De som sitter på maktpositioner i samhället begår brott vilket sänder budskap till resterande befolkning • Straffrättssystem är mindre mottagligt och mindre effektivt beträffande våld i nära relationer,

6.3.1 Implementeringssvårigheter kring lagar och policys

Under intervjuerna ställde vi öppna frågor kring policys och lagar i Uganda och hur de fungerar i praktiken, för att få en övergripande förståelse av den kunskap som informanterna besitter om ämnet. Vi valde följaktligen att specificera oss på lagen 'domestic violence act' eftersom den specifikt berör studiens fokusområde; våld i nära relationer. Ett genomgående tema som samtliga intervjupersoner resonerar kring är brister i implementeringen av lagen 'domestic violence act'. En av nyckelinformanterna var dessutom osäker på om lagen faktiskt trätt i laga kraft, vilket är en intressant aspekt i sammanhanget eftersom lagen varit aktiv sedan år 2010. Att lagen brister i implementeringen och inte når ut till Ugandas samhällsinvånare illustreras i citatet från intervjun med Informant 3.

The act is there but people doesn't create awareness about it which is an issue. There is one thing to have it in Kampala parliament, the president puts his signature and then it remains somewhere with the lawyers and the courts and police, but never more down (Informant 3)

Citatet synliggör att lagen finns, men inte har nått ut till allmänheten. Sida (2015) belyser att de gap som kan finnas mellan lagar och dess tillämpning bör sammanlänkas eftersom en solid lagstiftning inte ensamt fungerar för att legitimera människors rättigheter. Den praktiska tillämpningen är alltså en förutsättning för att lagen vara fungerande och användbar. Det ger en förklaring till varför lagen 'do-

'domestic violence act' existerar men inte helt fungerar i praktiken, vilken även bekräftas genom Gardsbanes (2016) forskning, som tyder på att implementeringen av lagen 'domestic violence act' har brustit på många plan. Vid följdfrågor kring varför implementeringen inte fungerat i Uganda uttrycker flera informanter att det handlar om prioriteringsfrågor hos personer i maktpositioner i samhället. Nyckelinformant 1 förklarar att regeringen har prioriteringar vilka endast gynnar vissa grupper, vilket illustreras i citatet nedan.

We are in a situation where the government chooses to respect some rights for some people and not all rights for everyone. Because of that sort of disparity in treatment of people you will expect that some people's rights cannot be enforced. Because the system itself discriminates regarding who it will protect and who not to protect, who give justice and who not give justice (Nyckelinformant 1)

Nyckelinformant 1 ger uttryck för en orättvisa i statens sätt att respektera människors rättigheter. Det kan tolkas bekräfta ett patriarkalt samhälle där konstruktionen av ojämställdhet upprätthålls i ett samhälle genom att prioriteringar inte gynnar alla utan bara det ena könet i ett samhälle (Björktomta 2012). Resonemanget utvecklas av Informant 4:

The majority in the parliament are men so they say like "this can not work" cause it is going to reduce their power, it is going to reduce the authority of their wives, so it is there, whenever it comes to the parliament it somehow disappears, it does not have the good will of the men (Informant 4)

Informanten påpekar att majoriteten av parlamentet består av män, och att en faktor till varför de inte arbetar för att implementera lagen är för att det skulle resultera i en reduktion av makt och auktoritet i förhållande till sina fruar. Det informant 4 ger uttryck för bekräftas i Gardsbanes (2016) studie som menar att lagen 'domestic violence act' utmanar statliga aktörer i Uganda för att den står i konflikt med den patriarkala strukturen som genomsyrar det Ugandiska samhället. Enligt implementeringsteorin kan en insats leda till att existerande maktordningar förändras eller reduceras, vilket kan resultera i att ledare och beslutsfattare gör mot-

stånd för förändringarna (Alexandersson 2006). Motståndet som finns i Ugandas regering som informanterna ger uttryck för i det här sammanhanget skulle kunna härledas till patriarkala strukturer i samhället, på alla nivåer.

Nationella sekretariatet för genusforskningen (2016) menar att patriarkala föreställningar om män som rationella, förnuftiga och politiska varelser utgör konsekvensen att män anses bäst lämpade för den politiska och juridiska makten- vilket informant 4 gav uttryck för när hen säger att majoriteten av parlamentet är män. Ahikire och Mwiine (2015) menar att det finns ett motstånd mot framsteg och verkställandet av kvinnors rättigheter i förhållande till våld i hemmet i Uganda, och att dynamiken i det politiska rummet förblir fientlig för främjandet av en politik som syftar till långsiktig jämställdhet i Uganda. Genom ett sådant förhållnings-sätt bevarar den Ugandiska regeringen patriarkala strukturer som diskriminerar det ena könets rättigheter. En informant förklarar också att de som står upp för kvinnors rättigheter i samhället får stämpeln feminister, något som enligt informanten inte är fördelaktigt i Uganda. Det gör att människor som annars vill stå upp för kvinnors rättigheter drar sig tillbaka för att undgå stämplingen. Något som tidigare nämnts i vår analys är att maktstrukturer är en integrerad del av människor och dess vardag och att könsordningen sällan ifrågasätts Mattsson (2010). Det styrker informantens utsaga om att personer som ifrågasätter könsmaktsordningen i Uganda stämplas negativt.

Implementeringsteorin belyser det essentiella i att ledare och beslutsfattare är involverade och har ett intresse för att ett beslut ska nå praktiken (Alexandersson 2006). Det går att koppla till studien av Ahikire och Mwiine (2015) som lyfter att lagen 'domestic violence act' härstammar från kvinnornas kamp under 90-talet i Uganda och att lagen idag snarare framträder som en symbolisk form av lagstiftning utan fullt erkännande från den mansdominerade styrningen i Uganda. Författarna skriver att lagen på sikt skulle kunna leda till en förändring i normer kring mäns våld mot kvinnor, men belyser att Ugandas regering dessvärre har visat ett

föga engagemang och en begränsad kapacitet för att säkerställa genomförandet av lagen. Det bekräftas av Informant 4, vilket illustreras i citatet nedan:

I want to say that probably the government is tired. Maybe we need a new one, I don't know. They just have to decide to do it and then do it. Unfortunately, they priorities are elsewhere. The priority is in the army, it's in road infrastructure, that is what the president always is talking about. And that is what takes the bulk of the budget you know. The security of the country and the infrastructure. So this is not a priority, so probably if they made it a priority, the gap would go down. (Informant 4)

Utifrån ovanstående resonemang kan vi förstå att det måste finnas en vilja att införa och implementera metoder eller policys för att de ska bli verksamma i praktiken, och den viljan menar Informant 4 saknas, vilket har försvårat implementeringen av lagen 'domestic violence act' i Uganda. Teorin om nyinstitutionalism kan utgöra ytterligare perspektiv kring problematiken. Teorin belyser att i varje socialt sammanhang finns institutionella regler, krav och förväntningar som organisationer bör anpassa sig efter, vilket påverkar strukturer inom dem. Exempelvis kommer dessa förväntningar från politiker, lagar, olika professionella grupper och allmänheten. En anpassning efter en struktur eller särskild förväntan av omgivningen legitimerar verksamheten (Johansson 2006). En organisations formella struktur, det vill säga organisationens "skyltfönster" och ansikte utåt, återspeglar omgivningens förväntningar på organisationen, men är många gånger bara en fasad som informellt inte stämmer överens med organisationens dagliga aktivitet (Johansson 2015). Våld i nära relationer har blivit en viktig fråga världen över, och inte minst i Sverige. Det skulle kunna skapa förväntningar på Ugandas regim att också värdera frågan som viktig eftersom en del av biståndet Uganda får kommer bland annat från Sverige. Den nyinstitutionella organisationsteorin kan således belysa att lagen 'domestic violence act' skulle kunna vara något som Ugandas regering visar upp för det internationella fältet som ett sätt att legitimera sin rätt till bistånd från andra länder.

Att lagen 'domestic violence act' inte fullständigt har implementerats, har resulterat i en okunnighet som genomsyrar samhällets olika delar. Krug et al. (2002) belyser att det till och med finns många tjänstemän i Uganda som fortfarande inte är medvetna om nya lagar som stiftats, vilket också förklarar varför rättsliga och politiska reformer och insatser har en liten effekt på helheten. Att poliser och andra personer inom rättssystemet inte har någon kunskap om lagens innehåll och användningsområde belyser jämväl några informanter. Andra informanter berättar om en allmän kunskapsbrist som finns bland resten av befolkningen vilket illustreras i citatet nedan:

It [domestic violence act] doesn't [work]. It is not only in those hard to reach areas, but even here in the city there are people that don't know about it (Nyckelinformant 2)

Citatet konkretiserar att den rådande okunskapen sträcker sig över hela Uganda, såväl i storstaden som på landsbygden. Gardsbane (2016) bekräftar att vetskap och kunskap kring lagen fattas bland många kvinnor i Uganda. Flera informanter nämner att problemet kan bero på att lagen inte finns tillgänglig på alla språk:

So the law will be there but people will not be aware. I think also the translation into the local languages also are another thing. Because if people could read the act in their local language they would get access to it. So it should not be only in English because we have so many languages here, so if it would be translated to other major local languages of the regions would be good. I think many are not even aware that there is a law so that is a challenge, it just remain in silence. (Informant 3)

Informant 3 informerar i citatet om att lagen 'domestic violence act' endast finns på engelska. Eftersom Uganda har mer än 40 språk (UI 2018), skulle detta otvivelaktigt kunna vara en anledning till att människor inte vet någonting om lagen, att den finns och hur den kan tillämpas. En översättning till fler språk kan därmed ses som en förutsättning för att fler ska kunna få tillgång till lagen.

6.3.2 *Korruptionen i Uganda*

Något som vidare kom fram under intervjuerna var den utbredda korruptionen som präglar hela det Ugandiska rättssystemet, samt den opålitlighet hos poliskåren som informanterna menar utgör stora problem när det kommer till att öka kvinnors rättigheter och arbeta mot våldet i nära relationer i Uganda. Korruptionen kan tillika tänkas vara en ytterligare faktor till varför lagen inte har tillämpats. Enligt en rapport från utrikesdepartementet (2016) framgår det att korruption genomsyrar de flesta myndigheter i Uganda, vilket följaktligen hämmar genomförandet av lagstiftning ämnad att skydda och främja kvinnors rättigheter. Vem korruptionen främst drabbar och vad korruptionen leder till illustreras i citatet från intervjun med Nyckelinformant 1:

So from one of the institutions which is the police, if you want to report a case that needs to be followed up, normally you have to pay some money. If you don't pay some money they will look around and say they don't have paper, we don't have other things.. even when they have the money. Poor people don't get a chance. Then, if you want them [the police] to investigate your case you have to give them money. If you have to give someone money to investigate your case, they cannot be natural. Because who ever funds the person who does the investigation... the findings are likely to favor that person. (Nyckelinformant 1)

Det informanten säger kan kopplas till en rapport från Amnesty International (2007) som belyser att kvinnor i Uganda har en särskilt begränsad tillgång till beskydd från våld eftersom polisstationerna och polismännen är så korrupta att poliserna endast hjälper de som har möjlighet att betala. Korruption kan också resultera i att vissa människor prioriteras och gynnas framför andra på grund av faktorer som kön, klass och sexualitet, och att kvinnor därför inte får rättvist bemötande av personer inom rättssystemet i Uganda. Det skulle kunna vara en av förklaringarna till att endast fyra av tio kvinnor söker hjälp för det våld de upplevt i Uganda (Uganda Bureau of Statistics 2011), vilket indikerar att bara ett fåtal kvinnor upplever sig bli hjälpta av polisen och att en anmälan därför kan upplevas onödig. Våld mot kvinnor har införlivats i polisutbildningsplanen i Uganda vilket anvisar att olika procedurer har stärkts för att underlätta tillgången till rättvisa för offer för

våld (Isis-WICCE 2016). Men utifrån informanternas utsagor ser vi en fortsatt rådande avsaknad på tillgången till rättvisa. Nyckelinformant 1 belyser även att polisen i Uganda besitter en annan ideologi än att skydda medborgares rättigheter och trygghet:

The Uganda police does not work as a real police force. It works as an army. And now the army has a different role. The police must protect the rights of people, the army must defend. But now you see that the police has entered into another role and most of what they are doing is not actually to protect your rights, but to defend the governmental power (Nyckelinformant 1)

Det nyckelinformant 1 berättar skulle kunna kopplas till det Gardsbane (2016) belyser, att kvinnor som söker efter rättslig prövning inte sällan möts av patriarkala strukturer inom rättsväsendet som hindrar dem från att ta ärendet vidare. Eftersom ärendet symboliserar något som står i konflikt med det strukturella patriarkatet som genomsyrar Ugandas samhälle resulterar det i motstånd och andra prioriteringar hos rättsväsendet - en konsekvens som åter igen faller under det patriarkala samhällssystemet inom vilken dominansen upprätthålls genom att våld mot kvinnor tolereras (SOU 2005). Två av informanterna belyser även ytterligare problem som finns inom rättsväsendet i Uganda och framför att det sker mycket brott av personer från både regeringen och poliser:

But also you realize among some of the officials, not everyone, but amongst some of them they are criminals themselves. So they bring a girl to you as an officer, you see this girl is well shaped, you also are gonna take advantage of this girl. So we have these officials which makes it [the crime] really hard to asses (Informant 8)

If you don't have the democracy at the top and you do something by using force and you break the law openly... so it gives a message to whoever that's in that position and authority to break the law openly, so that is what they have been doing (Nyckelinformant 1)

Informanterna problematiserar det faktum att personer inom regeringen och polis bryter lagar och menar att det ger ett budskap till resterande befolkning att ett beteende som egentligen är olagligt i rättslig bemärkelse i praktiken inte kommer att leda till straff. Brännvall (2016) poängterar att rättsprocessens utfall kan uppfattas som en signal om vad som är tillåtet respektive otillåtet i samhället, vilket i sin tur kan få konsekvenser för förekomsten av fortsatt våld. FIDH (2012) lyfter upp att det finns en avsaknad av ett allmänt, samhälleligt erkännande av fenomenet i Uganda, där uppfattningen av begreppet våld i nära relationer endast återspeglar de allvarligaste fallen som lett till synlig och grov fysisk skada. Krug et al. (2002) belyser på liknande sätt att straffrättssystem inte sällan är mindre mottagligt och mindre effektivt beträffande våld i nära relationer, vilket resulterar i ett icke-erkännande av den typen av våld i samhällena. Dessa resonemang indikerar att det varken finns en säkerhet eller övertygelse i att våldet mot kvinnor i hemmet kommer att uppmärksammas och straffas av rättsväsendet i Uganda. Utifrån samtliga informanters utsagor kan vi förstå att det finns en angelägenhet i att våldet behöver erkännas och tillkännages av samhället som ett problem som behöver prioritera och tas tag i omgående.

7. Avslutande diskussion

I följande kapitel sammanfattar vi innehållet och resultatet av vår analys och kopplar det till studiens frågeställningar. Den första frågeställningen handlar om vad aktörerna anser orsakar våld i nära relationer i Uganda, vilka fångas upp i det första temat. Där kan vi utläsa att det bland aktörerna existerar en stor medvetenhet kring maktobalanser mellan män och kvinnor i samhället. Flera pratar i termer av patriarkala strukturer, andra i bemärkelsen av en rådande kultur i Uganda, men på ett och annat sätt bottnar dessa olika resonemang i en gemensam insikt om ett stort strukturellt problem kopplat till kön. Maktasymmetrier utmärks därmed som roten till våld i nära relationer. Att maktasymmetrier skapar våld i nära relationer finns det mycket forskning om, vilka menar att patriarkala strukturer och stereotyper om maskulinitet utgör huvudsakliga faktorer till varför våld i nära relationer existerar (Sida 2015; Gardsbane 2016; Jewkes 2002; SOU 2004). Trots detta samförstånd hos informanterna nämner många av dem ytterligare faktorer, så som fattigdom, uppväxt, utbildning, alkohol och personliga egenskaper som orsaker till våldet. Några informanter benämner dem som icke-huvudsakliga, endast bidragande faktorer, medan andra lyfter fram vissa av dem som lika tongivande som maktaspekten. Fattigdom liksom social inlärning under uppväxten är de faktorer som flera informanter menar har stor och ibland avgörande inverkan vid våld i hemmet, medan utbildning och alkohol nämns utan en mer ingående redogörelse. Att våldet kan vara ett resultat av en uppväxt i våldsamma förhållanden bekräftas i forskning (Strauss et al. 1980; Krug et al. 2002). Huruvida alkohol har en tongivande roll i våld i nära relationer råder det däremot motstridigheter om (Abramsky et al. 2012; Koenig et al. 2003; Tumwesigye et al. 2006; Norberg 2014). Intressant är att endast en av våra informanter nämner personliga egenskaper som en tänkbar orsak till att en man utför våld mot en kvinna, vilket avslöjar ett koncentrerat strukturellt fokus hos majoriteten av aktörerna. Heise (1998) menar däremot att enbart ett strukturellt fokus inte kan beskriva orsaken till ett komplext fenomen som våld i nära relationer och talar därför för en samverkan mellan strukturella och individfokuserade teorier vid analys av fenomenet. Utifrån ovanstående reso-

nemang kan vi därigenom förstå att det inte finns en uteslutande orsak till varför våld i nära relationer förekommer, varken i Uganda eller i resten av världen.

Det kan upplevas som självklart att de aktörer som arbetar på organisationer med fokus på strukturell preventionsnivå³ har ett maktperspektiv gällande våldet mot kvinnor i hemmet. Men något vi kan utläsa av informanternas utsagor är att även de aktörer som främst jobbar på individnivå med kvinnor som blivit utsatta, uppfattar våldet som ett strukturellt problem. Kyegombe et al. (2014) belyser att historiska strategier för att förhindra våld i nära relationer i Uganda har haft sitt främsta fokus på individer och deras relationer, utan att ta itu med sammanhanget under vilket våldet inträffar. Ett strukturellt förebyggande av våld i nära relationer är alltså ett relativt nytt fokus. Vi kan således förstå utifrån befintlig forskning och utifrån empirin i vår studie, att det har skett en skiftning i Uganda. En skiftning från att se våldet orsakat av patologiska faktorer hos individer, till en koncentration av strukturella, samhälleliga orsaker till våldet.

Den andra frågeställningen berör vilka utmaningar olika aktörer möter i sitt arbete mot våld i nära relationer, vilket följaktligen la grunden för vårt andra tema. Bland aktörerna finns en samstämmighet om ett befintligt problem de ofta märker av; kvinnors beroendeposition till männen. Det anses vara en utmaning i deras arbete eftersom flera kvinnor som upplever våld i hemmet väljer att stanna i relationen på grund av rådande stigmatisering. Utmaningen och stigmatiseringen som finns i Ugandas samhällen belyses på samma sätt av tidigare forskning (Amnesty International 2007; Krug et al. 2002; Jewkes et al. 2003). Informanternas utsagor pekar också på en tystnadskultur i Uganda som begränsar kvinnorna att söka hjälp, i och med att våld i nära relationer för många anses vara en privat angelägenhet som andra inte har med att göra. Det är något som kan kännas igen i forskning av Sida (2015) som påpekar att tystnadskulturen kan avskräcka kvinnor från att söka hjälp. Utrikesdepartementet (2016) bekräftar att den låga anmälningsfrekvensen i Uganda är problematisk. Två informanter delar med sig av erfarenheter som ut-

---

³ Se figur 1 inledningen av kap 6.

märker sig från de andras berättelser, eftersom de lyfter fram utmaningar som tillkommer vid arbetet utanför storstaden. Förekomsten av våld i nära relationer ute på öarna är extremt påtaglig, och de menar att våldet är en nästintill normal företeelse på grund av en brist på rättsliga insatser. Forskning som berör ämnet konstaterar att det finns en skillnad på utbildningsnivå och kapitaltillgångar bland befolkning i urbana miljöer och invånare på landsbygden (Tumwesigye et al. 2006). Men bortsett från det finns en avsaknad av forskning som belyser det som informanterna explicit uttrycker är ett problem som många varken prioriterar eller vet om. Cirka 20 % av invånarna i Uganda bor i städer (Nationalencyklopedin 2018). Det betyder att ungefär 80 % av befolkningen bor på landsbygd (vilket inkluderar öarna i Uganda), där informanterna menar att problemet med våld i nära relationer är som störst. Informanterna upplever att det finns ett extremt behov av hjälporganisationer på öarna, men att många sådana i dagsläget placeras i Kampala. Vi kan därför se potential i framtida forskning som belyser våldet på öarna mer djupgående, för att ge mer kunskap om hur problemet ser ut och vad som bör förbättras.

Studiens tredje frågeställning berör hur förhållandet mellan lagar, policys och praktik ser ut enligt olika aktörer som arbetar inom fältet, vilket fångades upp i det tredje temat. Där kan vi utifrån informanternas utsagor utläsa att det finns stora brister vad gäller implementeringen av 'Domestic violence act' i Uganda. Lagen framträder snarare som en symbolisk form av lagstiftning och är svåränvänd i praktiken. Informanterna belyser att det finns föga kunskap kring lagen bland personer inom rättssystemet och bland invånare i Uganda, och menar att regeringen borde prioritera att implementera lagen så att den når ut till hela befolkningen. Det som tydligt framkommer, både genom informanternas utsagor och tidigare forskning (Krug et al. 2002; Gardsbane 2016; Ahikire & Mwiine 2015) är att prioriteringar dessvärre inte finns. Implementeringsbristerna härleds av några informanter till bland annat patriarkatet, eftersom lagen utmanar statliga aktörer för att den står i konflikt med patriarkala strukturer i Uganda, vilket även belyses i tidigare forskning (Gardsbanes 2016; Ahikire & Mwiine 2015). Korruption är enligt samtliga informanter och tidigare forskning ett stort problem som genomsyrar de flesta

myndigheter i Uganda (Utrikesdepartementet 2016; Amnesty International 2007). Korruptionen förklaras följaktligen vara en ytterligare anledning till att lagstiftningen inte riktigt implementerats i det Ugandiska samhället.

Kvinnorörelser utgör en viktig roll i sammanhanget och har varit främsta anledningen till att våld mot kvinnor har blivit en såpass aktuell fråga som det trots allt är idag i Uganda (Ahikire & Mwiine 2015). Samtidigt talar mycket för att så länge den patriarkala strukturen fortsätter att genomsyra olika maktdomäner i Uganda kommer det innebära ett ständigt motstånd för att kvinnofrågor ska bli upplyfta och erkända av politiska krafter. Vad som behövs skulle enligt oss kunna vara mer påtryckning från internationella organisationer och verksamheter. Nyinstitutionell organisationsteori belyser att omgivningens normer och påtryckningar kan resultera i förändringar inom en organisation vilket således även skulle kunna vara fallet här. Sida som arbetar för kvinnofrågor i Uganda har en viktig roll att spela i frågan kring våldet mot kvinnor. Tyvärr hade vi ingen möjlighet inom ramen för denna studie att undersöka djupare kring Sidas roll i anknytning till våldet i nära relationer i Uganda, vilket hade kunnat utgöra en ytterligare dimension i studien och såväl ge mer information kring Sveriges insatser och prioriteringar i frågan. Men vi vill ändå slå ett slag för att påtryckningar från internationella krafter kan spela en stor roll. Enligt vår åsikt behövs det mer forskning som kan påverka makthavare i Uganda, men att det utöver forskning också behöver vidtas ytterligare åtgärder i frågan.

För oss var det viktigt att i vår studie ta fram en teoretisk referensram som belyser olika sätt att se på våld i nära relationer och som kunde vara ett instrument att analysera vårt resultat. Det behöver inte nödvändigtvis innebära att enbart de teorier vi analyserat utifrån är givna för studiens ämne. Exempelvis hade vi kunnat använda intersektionalitet som teoretisk utgångspunkt för att se hur samspelande maktstrukturer skapar system av förtryck och privilegier, eftersom det i enlighet med teorin är i skärningspunkten mellan människans tillhörighet till olika kategorier som formar en människas livsvillkor. Vi kände oss dock osäkra på hur vi skul-

le tolka den ugandiska verkligheten, eftersom den inte är en del av vår verklighet, vilket var en anledning till att vi inte använde oss av den intersektionella teorin för vår analys. Vi inser däremot att essentiella maktaspekter i andra kategorier kan gå förlorade vid uteslutande av en sådan teori och ser således ett forskningsmässigt utvecklingspotential vad gäller forskningsområdet kring intersektionella aspekter i frågan. Det skulle kunna ge ytterligare kunskap och förståelse hur olika maktdimensioner samspelar och förtrycker människor, i det här fallet kvinnor.

I våra intervjuguidar frågar vi både efter hinder och möjligheter i aktörernas arbete mot våld i nära relationer eftersom vi inte ville påverka empirin genom att ställa vinklade frågor som indikerar på att det exempelvis endast finns hinder i deras arbete och inga möjligheter. Utmaningar och hinder utgjorde dock den främsta delen av empirin eftersom informanterna gjorde många utläggningar kring dessa, vilket följaktligen resulterar i att vår analys nästan bara ger utrymme för utmaningar som tas upp. Med det sagt, vill vi än dock lyfta fram att arbetet kring kvinnors rättigheter är i gång och många människor runt om i Uganda är starkt beslutna om att våldet mot kvinnor i hemmet måste minska. Icke-statliga organisationer i Uganda arbetar hårt, både genom preventiva insatser och med respons till personer i våldsamma relationer. De utgör en viktig roll när det kommer till arbete med att medvetandegöra samhället och utbilda både kulturella och religiösa ledare för att generera en övergripande förståelse för att kvinnor inte ska bli utsatta för våld. Gensvar i form av affirmativa bemötanden och adekvata skyddsåtgärder kan underlätta förståelsen av våldet och signalera att det är otillåtet, vilket i sin tur får konsekvenser för förekomsten av fortsatt våld i samhället (Brännvall 2016). Gardsbane (2016) trycker på att även om insatser och lagar har stiftats beträffande våld mot kvinnor i Uganda, har regeringen inte reagerat och agerat tillräckligt, och där ser vi stora möjligheter för förändring. Vi har nämligen en vision som vi hoppas dela med många andra, att genom ännu mer forskning, kunskap och åtgärder, kan våldet mot kvinnor i Uganda minskas mer och mer för varje dag.

"We must make sure that we reach the last women. Together we can make it happen. If not now, when? If not you, who?" (UN Women 2016)

Referenslista:

Abramsky, T., Devries, K., Kiss, L., Francisco, L., Nakuti, J., Musuya, T., ... Watts, C. (2012). A community mobilisation intervention to prevent violence against women and reduce HIV/AIDS risk in Kampala, Uganda (the SASA! Study): study protocol for a cluster randomised controlled trial. *Trials*, Vol. 13 (96). [doi: <http://doi.org/10.1186/1745-6215-13-96> Hämtat 29-03-18]

Action for development (2009) Basline report. *Sexual And Gender Based Violence In Uganda: Experiences of Sexual Violence among Women and Girls in Pallisa and Kisoro Districts*. Bukoto: ACFODE.

Ahikire, J. & Mwiine, A. A. (2015). The politics of promoting gender equity in contemporary Uganda: Cases of the Domestic Violence Law and the policy on Universal Primary Education. *ESID Working Paper No. 55*. Manchester, UK: University of Manchester.

Alexanderson, K. (2006) *Vilja Kunna Förstå - Om implementering av systematisk dokumentation för verksamhetsutveckling i socialtjänsten*. (Dissertation, Department of Behavioural, Social and Legal Sciences, Örebro University, 7, 2006) Örebro: Universitetsbiblioteket 2006. Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:136814/FULLTEXT01.pdf>

Amnesty International (2007) *Uganda: doubly traumatised: the lack of access to justice by women victims of sexual and gender-based violence in northern Uganda*. [<https://www.amnesty.org/en/documents/afr59/005/2007/en/> Hämtat 24-03-18]

Björktomt S. (2012): *Om patriarkat, motstånd och uppbrott- tjejers rörelse i sociala rum*. Malmö: Égalité.

Bryman, A. (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Brännvall, M. (2016) *Frigörelse med förhinder : om polisanmälan när kvinnor tar sig ur mäns våld i nära relationer*. (Doctoral Thesis, Malmö University Health and Society Doctoral Dissertations; 7) Malmö: Malmö högskola. Tillgänglig: http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/21100/2043_21100_Brännvall_muep.pdf?sequence=2&isAllowed=y

David, M. & Sutton, D. C. (2016) *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund. Studentlitteratur AB.

Edwards K.M., Neal A.M. & Rodenhizer-Stämpfli K.A. (2017) Domestic Violence Prevention. I: Teasdale B., Bradley M. (red.) *Preventing Crime and Violence*. Advances in Prevention Science. Springer International Publishing. Doi: 10.1007/978-3-319-44124-5

Ekström, V. (2016) *Det besvärliga våldet. Socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer*. (Dissertation. No. 689, 2016) Linköping: Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier.

Enander, V. (2008) *Women Leaving Violent Men: Crossroads of Emotion, Cognition and Action*. (Doctoral thesis, University of Gothenburg, Dept. of Social Work, Skriftserien 2008: 3) Göteborg: Göteborgs universitet. Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/17921/1/gupea_2077_17921_1.pdf

Europarådet (2011) *Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet*. Istanbul: Europarådet.

Gardsbane, D. R. (2016). *Violence against women policy and practice in uganda: Promoting justice within the context of patriarchy* (Ph.D. Dissertation, University of Maryland, College Park, Order No. 10128599). Maryland: ProQuest Dissertations & Theses Global. Tillgänglig: <https://search-proquest-com.ezproxy.ub.gu.se/docview/1799975493?accountid=11162>

Göransson, B. (2014) Rättsväsendet- kriminalvårdens roll. I: Heimer, G, Björck, A & Kunosson, C (red.) *Våldsutsatta kvinnor- samhällets ansvar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Haines, B. (2017) *18 Amazing Facts About Lake Victoria, Uganda: Location, Cichlids, Map, Size, Islands*. [<https://uganda365.com/facts-about-lake-victoria/> Hämtat 20-04-2018]

Heise, L.L. (1998) Violence against women - An integrated Ecological Framework. *Sarge Publications Vol. 4* (3) 262-290. doi: 10.1177/1077801298004003002

International Federation for Human Rights (2012) *Women's rights in Uganda: gaps between policy and practice*. Paris: FIDH.

International Federation of Social Workers (2014) Global Definition of Social Work. [<http://ifsw.org/get-involved/global-definition-of-social-work/> Hämtat: 02-04-2018]

Isis-WICCE (2016) Empty promises or real action: Uganda's commitments to end violence against women and the upr. [<http://isis.or.ug/empty-promises-or-real-action-ugandas-commitments-to-end-violence-against-women-and-the-universal-periodic-review/#more-1210> Hämtat: 05-03-2018]

Jewkes, R. (2002) Intimate partner violence: causes and prevention. *The Lancets*, vol. 359, (9315), 1423-1429. doi: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140673602083575#bib8>

Jewkes, R. K., Levin, J. B., Penn-Kekana, L. A. (2003) Gender inequalities, intimate partner violence and HIV preventive practices: findings of a South African cross-sectional study. *Social Science & Medicine*. Vol. 56 (1) 125-134. doi: [https://doi.org/10.1016/S0277-9536\(02\)00012-6](https://doi.org/10.1016/S0277-9536(02)00012-6)

Johansson, R. (2006) Nyinstitutionell organisationsteori - från sociologi i USA till socialt arbete i Sverige. I: Grape Ove, Blom Björn & Roine Johansson (red.) *Organisation och omvärld - nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Lund: Studentlitteratur.

Johansson, S. (2015) Organisationsteoretiska perspektiv på människobehandlande organisationer. I: Johansson Staffan, Dellgran Peter & Staffan Höjer (red.) *Människobehandlande organisationer. Villkor för ledning, styrning och professionellt välfärdsarbete*. Stockholm: Natur & Kultur.

Kalman, H. & Veronica L. (2012) *Etiska dilemman - Forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups.

Koenig, M. A., Lutalo, T., Zhao, F., Nalugoda, F., Wabwire-Mangen, F., Kiwanuka, N., ... Gray, R. (2003). *Domestic violence in rural Uganda: evidence from a community-based study*. *Bulletin of the World Health Organization*, 81(1), 53-60.

Krug E. G. Dahlberg L. L. Mercy J. A. Zivi A. B. & Lozano, R. (red.) (2002): *World report on violence and health*. Genève: World Health Organization [http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/ Hämtat 25-02-18]

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Loseke, D. R. (2003) *Thinking about social problems: An Introduction to Constructionist Perspectives*. New Jersey: Transaction Publishers.

Markström, U (2006) Professionaliseringen av det ideella – alternativa utförare på det socialpsykologiska verksamhetsfältet, I: Grape, Ove/Blom, Björn/Johansson/Roine (red.) *Organisation och omvärld – nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Lund: Studentlitteratur.

Mellberg, N. (2004). *Mäns våld mot kvinnor - Synliga mödrar och osynliga barn: En genomgång av svenskt offentligt tryck, facklitteratur och forskning om mäns våld mot kvinnor och våld/sexuella övergrepp mot barn*. Uppsala: Uppsala universitet, Avd. för samhällsvetenskaplig genusforskning. [<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-10664> Hämtad 10-04-2018]

Ministry of gender, labour and social development (2008) *The Uganda action plan on UN security council resolutions 1325 & 1820 and the soma declaration*. Kampala: MGLSD.

Ministry of gender, labour and social development (2014) *Gender based violence in Uganda and its impact on socio-economic*. [<https://www.facebook.com/mglsd/posts/433961286747123> Hämtat 28-03-2018]

Ministry of Internal Affairs (2010) *The National NGO Policy. Strengthening Partnership for Development*. Kampala: Ministry of Internal Affairs.

Nambusi K. Starmann E. Devries K. M. Michau L. Nakuti J. Musuya T. Watts C. & Heise L. (2014) 'SASA! is the medicine that treats violence'. Qualitative findings on how a community mobilisation intervention to prevent violence against women created change in Kampala, Uganda. *Global Health Action*, 7 (1). doi: [10.3402/gha.v7.25082](https://doi.org/10.3402/gha.v7.25082)

Nationalencyklopedin (2018) *Uganda* [<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/uganda> Hämtat: 14-04-2018]

Nationella sekretariatet för genusforskning (2016) *Patriarkat*. Göteborg: Göteborgs universitet
[<https://www.genus.se/ord/patriarkat/> Hämtat: 05-04-2018]

Nordborg, G. (2014) *Mäns våld mot kvinnor I: Heimer, G, Björck, A, Kunosson, C (red) Våldsutsatta kvinnor- samhällets ansvar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Nybergh, L. (2014) *Exploring intimate partner violence among adult women and men in Sweden*. (Doctoral thesis, Institute of Medicine at Sahlgrenska Academy University of Gothenburg) Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/35956/1/gupea_2077_35956_1.pdf

Sida (2015) *Preventing and Responding to Gender-Based Violence: Expressions and Strategies*. Stockholm: SIDA.

Sida (2016) *Vårt arbete i Uganda*. [<https://www.sida.se/Svenska/Har-arbetar-vi/Afrika/Uganda/Vart-arbete-i-Uganda/>. Hämtat 27-01-2018]

Socialstyrelsen (2015) *Att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer – En slutredovisning om utvecklingsmedel och kompetensstöd 2012–2014*. Umeå: Socialstyrelsen.

SOU (2004) *Slag i luften - En utredning om myndigheter, mansvåld och makt*. Betänkande av Utredningen om kvinnofridsuppdragen.

SOU (2005) *Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspolitiken mot nya mål*. Slutbetänkande av Jämställdhetspolitiska utredningen.

Straus, M. A., Gelles, R. J., & Steinmetz, S. K. (1980). *Behind closed doors: Violence in the American family*. New York: Anchor Press/Doubleday.

Svensson, P. & Ahrne, G. (2015) ”Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt”. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

The Domestic violence act (2010) The republic of Uganda: The domestic act 2010.

The world bank (2016) *Women, Business and the Law 2016: Getting to equal*. Washington: International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank.

Tumwesigye, N. M., Kyomuhendo, G. B., Greenfield, T. K., & Wanyenze, R. K. (2012). Problem drinking and physical intimate partner violence against women: evidence from a national survey in Uganda. *BMC Public Health*, 12, 399. [<http://doi.org/10.1186/1471-2458-12-399> Hämtat 28-03-18]

Uganda Bureau of Statistics (2011) *Uganda Demographic and Health Survey 2011*. Kampala: UBOS and Calverton:& Maryland: ICF International Inc.

Uganda Police Force (2015) *Annual Crime Report 2014*. Kampala: Uganda Police Force.

UN Women (2016) *Ending violence against women*. [<http://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women> Hämtat 26-04-2018]

United Nations (2008) *Secretary-general says violence against women never acceptable, never excusable, never tolerable, as he launches global campaign on issue*. [<https://www.un.org/press/en/2008/sgsm11437.doc.htm> Hämtat: 15-04-2018]

United Nations Population fund (2017) *Gender-based violence*. [<https://www.unfpa.org/gender-based-violence#>. Hämtat 27-03-2018]

Utrikesdepartementet (2010) *På lika villkor Policy för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll*. Västerås: Edita Västra Aros.

Utrikesdepartementet (2016) *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Uganda 2015–2016*. [<http://www.regeringen.se/498cde/contentassets/dd60-de008cdc4e429e948ff56f285cc6/uganda---manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-2015-2016.pdf> Hämtad 27-03-2018]

Utrikespolitiska institutet (2016) Landguiden: Uganda. *Geografi*. [<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/afrika/uganda/geografi2/> Hämtat 20-04-2018]

Utrikespolitiska institutet (2018) Landguiden: Uganda. *Befolkning och språk*. [<https://www-ui-se.ezproxy.ub.gu.se/landguiden/lander-och-omraden/afrika/uganda/befolkning-och-sprak/> Hämtat 20-04-2018]

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

World Health Organization (2012) *Understanding and addressing violence against women*. [http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77432/WHO_RHR_12.36_eng.pdf?sequence=1. Hämtat 27-03-2018]

World Health Organization (2013) *Global and regional estimates of violence against women. Prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. Geneva: WHO.

Bilaga 1: Informationsbrev

INFORMATION LETTER

Hey! Our names are Lisa Eriksson and Emilia Fagerholm. We are students at the University of Gothenburg and this spring we are writing our candidate thesis which is about domestic violence.

We are interested at looking closer at organizations perspectives of gender-based violence in terms of policy and practice. Since domestic violence is a worldwide phenomenon we consider it interesting to investigate how people and organizations based on another world-wide context work with the problem. The study intends to study how organizations in Uganda thinks about the problem and what they do about it.

The interviews will be recorded with audio recording, which are gonna be transcribed by us and further will be the basis for the study's analysis. The audio recordings will only be available to us and will be deleted when the material is analyzed and the essay is completed.

Both the participants and the organisations will be anonymous in the completed text. Participation in the interviews is voluntary and you can end your participation at any time if you so wish without explaining why. The thesis will be written in Swedish, but a detailed summary of the introduction, analysis and discussion will be added in English and sent to all participant thats so wish, so that you can read the result of the study.

The supervisor for the thesis is Professor Staffan Höjer, and if you have questions about the subject or the interview, please contact us or our supervisor via email or phone:

Lisa Eriksson (student) lisa.eson@telia.com +46707702261, +256784143283

Emilia Fagerholm (student) emilia.fagerholm@hotmail.com +46707980480

Staffan Höjer (Supervisor) staffan.hojer@socwork.gu.se 031-786 1628

Bilaga 2: Samtyckesblankett

CONSENT FORM

Hereby I leave my consent to participate in this study about domestic violence, a study by Lisa Eriksson and Emilia Fagerholm, students at the University of Gothenburg.

Consent

- * I have received information about the purpose of the study and how the material will be used.
- * I have received information about who and whom I can tell if I have questions and concerns about the survey.
- * I know that at any time I can choose to cancel and no longer participate.

Date: _____ Signature: _____

Name: _____

Bilaga 3: Intervjuguider

Key informant interview guide

Name

Age

Profession

- for how long?

1. Tell us about what you are doing, how long have you been researching, what is your focus at domestic violence?

2. How would the society/you define domestic violence? / What is domestic violence?
  - Causes/reasons
  - Factors that increase or decrease the risk for domestic violence?
  - Any challenges with domestic violence in the society?

3. What does the governmental policies say about domestic violence in Uganda?
  - Pros and cons about them ?
  - Are policies for domestic violence important?

4. How does the government and other NGO:s working with domestic violence?
  - How do you think it's working?
  - In what ways does the policies turn into practice? -> policy - practice gap
  - Any challenges?

5. Something you would like to add? Something we missed?

6. Do you have any other researches or facts about this that you recommend us to read?

Intervjuperson 1 (ansvarig på NGO)

Name

Age

Profession

- for how long?

1. What are you doing, what is your NGO about? How does a week work look like at this organisation?

2. How does the organization work with domestic violence?

- Who are the clients?

- Goals?

- Which obstacles and possibilities do the organization face?

3. Do the organisation work with specific policies or framework?

- If yes, what are the policies/framework?

- How does the policies/framework turn to practice? -> policy - practice gap

- Any challenges?

4. How would you define domestic violence? / What is domestic violence?

- Causes/reasons

- Factors that increase or decrease the risk for domestic violence?

- Any challenges with domestic violence in the society?

5. Something you would like to add? Something we missed asking about?

Intervjuperson 2 (medarbetare på NGO)

Name

Age

Profession

- for how long?

1. What is your role at this organisation? What are you doing in specific? How does your day look like?

2. How do you work with domestic violence at this organization?

- Who are the clients?
- Do you have any goals with your work?
- Which obstacles and possibilities do you face in your work?

3. Do the organisation work with specific policies or framework?

- If yes, what are the policies/framework?
- How does the policies/framework turn to practice? -> policy - practice gap
- Any challenges?

4. How would you define domestic violence? / What is domestic violence?

- Causes/reasons
- Factors that increase or decrease the risk for domestic violence?
- Any challenges with domestic violence in the society?

5. Something you would like to add? Something we missed asking about?